

KARÁCSONYRA A GYERMEKEKNEK

legszebb és leghasznosabb ajándék a könyv.

Sebők Zsigmond ifjúsági könyvei

DÖRMÖGŐ DÖMÖTÖR UTAZÁSA

HEGYEN, VÖLGYÖN, MEG A NAGY LÁDÁVAL

Képekkel Ára kötve 7 K

Dörmögő Dömötör, a gyermekek kedves dörmögője utazgat ezekben a könyvekben mindenfelé az országban, a legváltozatosabb és legmulatságosabb kalandok között. Ezek a legvidámabb magyar gyermekkönyvek.

DÖRMÖGŐ DÖMÖTÖR ÚJABB UTAZÁSAI

HÁBORÚBAN ÉS BÉKÉBEN

Képekkel Ára kötve 7 K

A híres dörmögő új utazásai Zebulonnal, Dorkával, Hörpentő bátyával és harcai az angol labdarúgókkal és egyéb ravasz népséggel, valamint lakodalma.

CSUTORA JANCSI KALANDJAI SZÁRAZON ÉS VIZEN

Sok képpel Ára kötve 5 K

Mulatságos históriák tárháza e könyv.

DÖRMÖGŐ DÖMÖTÖR UTAZÁSAI

(Első kötet)

Képekkel Ára kötve 7 K

KUJON ÉS KAJÁN ÉS EGYÉB BOHÓSÁGOK

Sok képpel Ára kötve 5 K

Kacagtató, vidám, kedves bohóságok, mulattató tréfák és egyéb gyermek vidámságokat tartalmaz e könyv.

A LEGSZEBB MESÉK

A világ minden népének mesekincséből. Harminc színes művészi képmelléklettel.

Ára kötve 15 K

Benedek Elek ifjúsági könyvei

VIRÁGOSKERT

Versék és történetek 6-12 éves gyermekeknek.

Sok képpel Ára kötve 5 K

NAGYAPÓ MESÉL ÉVIKÉNEK

Vers, mesék 6-12 éves gyermekek számára.

Sok képpel Ára kötve 5 K

SZIGETI VESZEDELEM

Történeti elbeszélés az ifjúság számára.

Képekkel Ára kötve 5 K

SZÉKELY MESEMONDÓ

Mühlbeck Károly rajzaival Ára kötve 3 K 50 fill.

HONSZERZŐ ÁRPÁD

Elbeszélés a honfoglalás idejéből.

Mühlbeck Károly rajzaival Ára kötve 8 K

TOLDI MIKLÓS

Arany Toldi trilogiája nyomán az ifjúság számára.

Mühlbeck Károly rajzaival Ára kötve 8 K

Rákosi Viktor ifjúsági könyvei

KISBÜRGÖZDTŐL VATERLÓIG

Regény Napoleon idejéből

Bér Dezső rajzaival Ára kötve 6 K

OGLAN BÉG KINCSE

Regény a török hódoltság idejéből.

Moldván Béla rajzaival Ára kötve 5 K 20 fill.

KEXHOLMI MÁRIA

Történeti regény az ifjúság számára.

Mühlbeck Károly rajzaival Ára kötve 4 K 80 fill.

A BÉCSI DIÁKOK

Regény az 1848-iki bécsi forradalom idejéből.

Moldván Béla rajzaival Ára kötve 5 K 60 fill.

EGY TUTAJ TÖRTÉNETE

Ifjúsági regény.

Gergely Imre rajzaival Ára kötve 4 K 20 fill.

A CSÁSZÁROK SIRJAI

Történeti regény az ifjúság számára.

Lincz Lajos rajzaival Ára kötve 4 K 80 fill.

Megrendelhetők:

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) R.-T.-nál
Budapest, VI., Andrassy-út 21. és minden hazai könyvkereskedésben.

52. SZ. 1914. (61. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, DECEMBER 27.

Szerkesztési iroda: IV. Vármegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési feltételek: Egészévre — 20 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyedévre — 5 korona.

A 'Világkrónika'-val
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
határozott viteldij is csatolandó.

FRIGYES FŐHERCEG, A KÖZÖS HARSBEREG FŐPARANCSNOKA TÁBORNAGYI EGYENRUHÁBAN.
Jelky Gyulának a főhadiszálláson készített felvétele a 'Vasárnapi Ujság' számára.

A SZERETET ÜNNEPÉN.

Bűnösök vagyunk előtted Mindenható!

A szeretet ünnepét üljük és most is csak a gyűlöletre, a háborúra gondolunk.

Nem tudunk megbocsátani ellenségünknek a hogy Te tanítottál; a romlásukra igyekezünk, a míg fegyver van kezünkben.

Nem azt nézzük, hogy mindannyian a Te fiad vagyunk, csak azt látjuk, hogy ők a mi ellenségeink.

Az emberiség nagy szellemi kincsei ma nem gyönyörködtetik szemünket; a lélek szelid érzéseit nem szomjuhozza szívünk. Nem kérünk részt az összes nemzeteknek ama nagy közös munkájában, mely a haladást, a kulturát s az egész emberiséget előre viszi.

Egymás megsemmisítésére törünk. Örömmel telik el lelkünk, ha megalázzhatjuk ellenségünket, ha kárt tehetünk benne s az ő fiaiban. Sőt vérük omlását áhítjuk csatáinkon.

Bűnösök vagyunk.

De csak személy szerint vagyunk bűnösök; érezzük, tudjuk, hogy ez a nemzet ártatlan. Nem kívánta a háborút; nem idézte fel annak rémeit. Békésen élt a munkának; békében minden szomszédaival. Azokkal is, a kiktől tudta, hogy titokban törnek ellene. A béke és a szeretet műveit ápolgatta félszázadon át, a mije volt, szívesebben adta az emberszeretet céljaira, mint a háború szerszámaira. Szinte a köteles önvédelemről is megfeledkezett. Az első

sorba igyekezett ez a nemzet ott, a hol özvegyeket, árvákat kellett gyámolítani, gyöngéket istápolni, elnyomottakat segíteni, elesetteket felemelni. Emberbaráti intézményeinket tisztelettel emlegették mindenfelé.

Az országunkban lakó idegen fajokat el nem nyomtuk, még hálátlanságukban is, testvérekként bántunk velök s elnéztük szomszédainknak bosszantásait.

Ez a nemzet nem óhajtott, s fel nem idézte a háborút. De a mikor ama nyári éjszakán megszólaltak ország-szerte a dobok: lelkesen sorakoztunk egy ember gyanánt a zászlók alá. Éreztük, tudtuk, hogy létünkért kell küzdenünk.

Nem volt választásunk. A családi tűzhelyt, az ősi rögöt, apánk sírját kellett védenünk. Vagyonunkat akarták elrablani, munkánk gyümölcsét akarták megsemmisíteni, vérünket ontani, asszonyainkat meggyalázni.

Csak győznünk vagy halunk lehetett.

Cselekedhettünk volna-e másként Uram!

Bocsásd meg, de a szeretet ünnepén sem tudunk hallgatni a keresztényi szelidség szavaira.

Végig akarjuk küzdeni ezt a rettenetes háborút, és végig is fogjuk egész a győzelemig.

S úgy érezzük, hogy nem istenkáromlás, mikor e véres munkához a Te segítségéért könyörgünk: Szeretnek Istene!

ANGOL ÉS OROSZ SZÖVETSÉGESEINK.*

Hadseregek rivalgása és ágyúk döngése tiltakozik a cím ellen, melyet előadásom élére tűztem. Nem is ott kerestem őket a háború zajában, a felizgatót szenvedélyek tombolása közt, a hatalmas és eselszövő intézők sorában, hanem a népek lelkének mélyén s a szellemnek azokban a magasságaiban, hova a népek lelke lángelmék szárnyán emelkedik. Az út, mely elvezet oda, honnan ez idegen mélységekbe és magasságokba, egy minket biztató és minket erősítő pillantást vethetünk, sem nem hosszú, sem nem fárasztó.

A mi háborúnkban nem a fegyver egyetlen erősségünk. Sőt viaskodó karunk erejét, cselző szemünk biztosságát, diadalra törő szívünk elszántságát annak a meggyőződésnek köszönjük, hogy az igazságért küzdünk, hogy legszentebb érdekeinket védelmezzük, hogy nemzeti létünk harcát vívjuk. Voltaképp mindig ezt tettük ezer év óta; történetünk nem az érdekháborúk, hanem a létharcok sorozata. Az ország-szerte meghordozott «véres kard» ennek a viharos történetnek legtalálhatóbb jelképe. Világosságban mindenha nemzeti lelkünk legmélyebb és legősibb, örök tüze szikrázott: nemzeti érzésünk. Ez az, a mi politikában és kulturában, békében és háborúban legállandóbban és legrövidebben jellemez bennünket, egész valónkat. Ma is azok vagyunk, a kik voltunk, csak hogy több a védelmi valónk, de nehezebb a védekezésünk, több az erősségünk, de több az ellenségünk is. Ámde a régi, az örök magyar lélekkel állunk helyt: hűségünkkel a hazához és hűségünkkel a királyhoz. Ez a kettő pedig más szóval minálunk annyit tesz: hűség-gel minmagunkhoz.

Ha ezt az ősi örökségünket, ezt a hűségünket, lelkünk magyarságát mostani nagy megpróbáltatásunkban erőnek érezzük, talán nem érdektelen a kérdés, hogy: elleneink oldalán a néplelékek valami hasonló ereje támad-e ránk és küzd-e ellenünk? Mint a hűnők harcának regéjében, a mi apánk lelkei mindig együtt harcoltak velünk, ma isegütt harcolnak; de hát az övéik ott vannak-e oldalukon, sugallják-e, vezetik-e, támogatják-e őket is ilyen sebezhetetlen és legyőzhetetlen

* Ezt az előadást december 18-án tartotta a szerző az egyetemi «Háború előadások» során.

seregek? Az angolokra és oroszokra nézve alig hiszem. Kormányaik hazug ürügyvadászatában, kapzsi hatalomvágyában és durva erőszakában, a szinlelt szenvedélyek torz álarcaiban, a kénytelen pusztítás mámorában bizonyára hiába keresnők azt a lelket, melyet történetek, filozófák, költészetek a multban jellemzően megnyilatkoztattak s a melynek tiszta világosságában ismertük őket. Az orosz néplelket egy zsarnoki hatalom elnyomása magából kiforgatva hajtja szolgálatába; az angolnak legfényesebb bélyegét elhomályosítja és beszennyezi az érdekhajászat és irigység mérge s törpe méregkeverői. Valóban, azok a nagyok, kiknek szellemében ezek az inspiráló néplelkek megdicsőültek, alig ismernének rá ma népkre, sőt halhatatlan emlékek, mintha nem vezetné seregeiket a hadak útján, hanem tiltakozva állana eléjük.

Ott látom a zsarnoki gőg és telhetetlen hatalomszomj fölkelte szemben Tolsztoj alakját. Mint a hogy írásaiban erőszakos logika és ködös miszticizmus keverednek össze: tekintetén szigor és szomorúság; ez a szigor ma még keményebb, ez a szomorúság még mélyebb. Ott áll, még pedig nemcsak, mint minden háború, minden vérontás ellen-sége, ki a *Bolond Iván*-ban még a kegyetlen zsarnokság fegyverei ellen is a tűrő megadást hirdeti legbiztosabb paizsunknak. Ott áll, mint az orosz néplelke legnagyobb és legigazabb képviselője.

Abban az új orosz irodalomban, mely nem a nyugotnak visszhangja, tehát igazán a Néva és Volga partján született, ebben az eredeti orosz irodalomban egy egészen sajátos típus áll uralkodó helyen. Uralkodón, mert az eredetiség lelkét ma ez a típus árasztja szét az egész irodalomban. A megadás és alázatosság, az emberszeretet és igazságosság, a belső hűség lelkét, melytől távol van minden erőszakosság. Ez a lélek szól hozzánk Turgenyev *Geraszimjából* *Mumu*-ban, Lukériájából az *Elő ereklény*-ben, Dosztojevszki *Alexejéből* a *Karamazinsz*-ben, Djevuskinjából a *Szegény emberek*-ben, Tolsztoj *Karatajev*-ből és Péteréből a *Háború és béke*-ben s anyni, de anyni másból. Ezt a lelket, az orosz nép lelkét magyarázza Tolsztoj a *Karenjina Anna* végén, a hajdankori orosz követek szavával, melyet az uralomra hitt varégekhoz intéztek: «Jöjje-

tek és uralkodjatok fölöttünk. Mi minden terhet, minden fáradságot készen viselünk. De itélni és büntetni nem mi fogunk.» Nem ezeknek a követeknek egyenes leszármazottja-e az a szegény muzsik, ki áhitatának alázatoságában azon tűnődik, hogy: méltó-e a szenvedésekre?

Ez az orosz néplelke Tolsztoj költészetét nemcsak sugallja, hanem teljességében átbatja, lelkének lelkévé, életének ideáljává és vezetőjévé lesz. Korán meghódítja, de csak lépésről lépésre világosodik meg előtte lényegében. Már az atyai házból megkötik a jobbágy-ságnak türellemmel viselt terheit és szenvedéseit. Magát is bűnösnek érzi: lelkének nagysága elsőben abban nyilatkozik meg, hogy ebből az önvádból nem győlölet, hanem szeretet fakad. Ennek lelkével és szívével nézi már a kaukázusi harcokban az orosz paraszt egyszerű hősiségét, mutogatás nélkül való, néma elszánsát és megadását a halál előtt. Ezzel hallgatja igazságérzetének talán csak sóhajokban kitörő, de elnyomhatatlan hangját. A türelmek ez a végtelensége, mikor egyszerűen a mély igazságérzetnek oly kiolt-hatatlan erejéről tanúskodik, lehet-e gyávaság? Mint talán legkedvesebb regényalakja, Bezuchov Péter a Borodinónál nyomorultan vesző közkatónának egyszerű, lemondó, hívó lelkében: Tolsztoj is megtalálja a megoldást. Ez a megoldás pedig nem más, mint hogy az orosz nép türelmes megadását igazságérzetével és néma hűségével vallásossága köti össze. Tudja, hogy az életben mitsem fog látni többé, ami az ő népének egyszerű nagyságát fölérné. A *Háború és béke*, a mult századnak egyik legnagyobb szerű epikai alkotása, voltaképp ennek a népnak és lelkének panegyrikusa: igazságérzetének, hitének, türelmének egyszerű erejét győztesen állítja szembe a világ legnagyobb katonai hatalmával, emberi nagyságát a nagyoknak, vezéreknak, uralkodóknak emberi kicsinységével.

Bármily kétes és homályos utakra vonta utóbb Tolsztojt épen tisztaságra és világosságra törekvő lelke; bármily ellenmondóan kavargognak a «próféta» világában logika és miszticizmus, hagyomány és reform, szabadság és megkötöttség: pályája egészében kettőnek képe tisztán ragyog előttünk. A nagy költő, az életnek és embernek egyszerűségében

művészi ábrázolója, — és a nagy, talán legnagyobb orosz, ki egyéjé népe lelkével s ennek sugallatait legmélyebben és legteljesebben megértette s legmesteribben fejezte ki. Oda képzelhetjük-e már ezt a költőt: ezt a legigazabb orosz a Visztula-melletti csatamezőkre; van-e csak valami is az ő lelkéből ennek az ádáz hatalomvágygyal ránk zúduló támadásnak lelkében? Az ő szíve az orosz nép szíve volt; nem vonaglik-e véres meghasonlásban, midőn nem is magáért, nem is az igazságért, hanem egy zsarnoki uralom hódító terjesztéséért kergetik halálba, kergetik ellenünk, a kik magunkat, tűzhelyünket, erkölcsi javainkat védelmezzük? Tolsztoj elítélte a háborút; de ha volt, a mit a háborúnál is jobban gyűlölt, ez a «szent gyűlölet» a lelkek fölött zsarnokoskodó hatalom, az uraságnak gögje és telhetlensége, az igaztalanság ellen irányult. A világ vészharangja zúg; de rémes kongásból is mintha kihallatszanék ennek a nagy léleknek és nagy költőnek egy halk, szomorú szava melletünk, sorsunk és igazságunk mellett.

Ha most keletlő nyugatnak, nyugati ellenségeinkhez fordulunk, — hiszen minden égtáj felé találunk egyet! — a legnagyobb és legkeserűbb csalódást talán az angolok zúdították reánk. Bármily sokat hallottuk emlegetni az angol kiméletlenségét, haszonhajászatot, önzést, a keserű csalódás forrása mégis csak az volt, hogy mást is hittünk, sőt mást is tudtunk mi az angolokról. Történetekben, irodalomban, tudományokban és művészetekben egyképen annak a nemzetnek ismertük, mely az egyéni erők szabad fejlődésének világ-résznünkben leghatalmasabb képét mutatta. Az egyéniségnek ez a szabadsága, mikor teljes erejével érvényesítheti és érvényesíti magát, mikor az étellel és a természettel folytatott küzdelmeiben sikerről-sikerre tör, méltó önértéket szül. Ez az önérték az angol szellemi, gazdasági és társadalmi életben, mint a tevékeny munka ösztöne, mint önmagában bizó bátorság, mint vállalkozó szellem, mint az erő mérlegbe vetésének készsége jellemzően uralkodik. A közéletben, a politikában pedig mint a szabadságtörvények rugója, mint annak az alkotmányos fejlődésnek és életnek lélektani ereje érvényesül, melynek eszméi és formái Angliából indultak világszerte hódító útjokra. De ennek az önértéknek, hogy a szó erkölcsi értelmében is nagyra emelkedjék, lélektani

feltétele az, hogy mély felelősségérzettel párosuljon. A felelősségnek ez a mindig éber, mindig munkás érzése vezeti, irányozza, mérseklí, ha kell: megigazítja a néplelek duzzadó önértéket s erőkiéjtésének megadja erkölcsi avatását.

Tolsztojban az orosz lélek legteljesebb kifejezőjére és legnagyobb művésziére mutattam. Kell-e mondanom, hogy az angol kicsoda? A ki Shakespeare tragikái költészetének, a költészetében megnyilatkozó világfelfogásnak legrövidebb formuláját keresné: nem alaptalanul állíthatná róla, hogy az egyéni önérték és felelősségérzet költője. Az angol léleknek ez a két uralkodó mozzanata az, melynek szögéből nézi nemcsak az angol történetet és életet, hanem az emberi lelket és emberi sorsot. A mit hősei tesznek, önértékek erejében, tobzódásában mértéktelenségében: maguknak kell felelniök érte. És meg is felelnek. Nemcsak az erőt érzik magukban, hanem a felelősséget is, az emberi életnek hatalmas, örök, titokteljes felelősségét. Akarnak sorsuk kovácsai lenni és tudják, hogy az ő kezökből repült ki a fejökre csapó kalapács. A napot akarják felkölteni, a hatalom, a szerelem, a dicsőség napját: őket árasztja el egész ragyogása, mikor látják, hogy viharfelhőt idéztek föl, kitarják mellüket: sújtsa őket minden villáma. Brutus, leomlott eszményeinek romjain, öngyilkossága előtt, fedelmi áldoztatát aposztrófálva vallást tesz róla: «Caesar, nem öltelek meg fél ily örömet!» Nem is csak a kitámadó, eszelekvő, küzdő hősök, a Rikhardok, Macbethek, Coriolánok, Brutusok érzik, viselik, fizetik véreikkel a felelősséget, hanem olyanok is, kik nem tartoznak határozottan soraikba. Lear szabadulni akar ennek az életnek terhetől, s a hálátlanság ellen szórt átkait ég és föld viszhangozza: mégis nem felelősségérzetének szörnyű keserve szaggatja-e Kordélia holtteste előtt oly kegyetlenül szívet és szívünket? Hamlet tragikumának pszichológiájában épen ez a tépő felelősségérzet majdnem döntő tényezővé emelkedik. Erejöknek, nagyságuknak ép oly elválatatlan eleme, mint a nemzet lelkének, mely Shakespeare-t szülte és sugallotta.

Igen, ez a lélek, ennek egykori hamisítatlan ereje és nagysága hatotta át Shakespeare egész költészetét. Sok győzelmet aratott ten-

geren és szárazföldön; de legfelségebb ki nyilatkoztatása és diadala mégis csak ő. Goethében olvassuk «Shakespeare művei nem is a költészet körébe sorozandók. Ugy tetszik, hogy a végzet nyitott könyve előtt állunk, melyben egy mozgalmas élet forrattaga zúg.» Vajjon az angol élet lelke, az emberi önérték és az emberi felelősség nagy költőjének árnyéka ott lebeg-e ma a Westminster tanács-termének ipei alatt, a Downing-street kormánypalotájában, az angol hadiszállásokon? Van-e, lehet-e valami belső kapcsolata ezzel a nemzedékkel, vezetőivel, vállalkozásaival, mikor aljas és gyilkos bandák segítségére sietnek; mikor az irigység és kapzsiság fájllyával gyűjtják fel a munkás világot; mikor önértéket hazug ürügyek koholásával csúfolják meg; mikor felelősségeket félrevezetett vagy igazokban nyögő idegen népek vérel fizetnek? Ha ilyen kapcsolatot keresünk, a Shakespeare lelkéből s az angol lélekből lekeztetett fenséges hősök világából nem csalhatják-e a mai angol politikusok képzeletünket inkább a szájhős Pallastaffra vagy Shylokra, ki gyűlölt ellenfelének véreire és húsára ehezik? Azt a szívet pedig, mely a felfordulás kétségei közt Shakespeare «végzetkönyvéhez» fordul eligazodásért, nem az igaz önérték és elszánt felelősség oldalára, a mi oldalunkra utasítja-e?

Ime Shakespeare és Tolsztoj tanúsága.

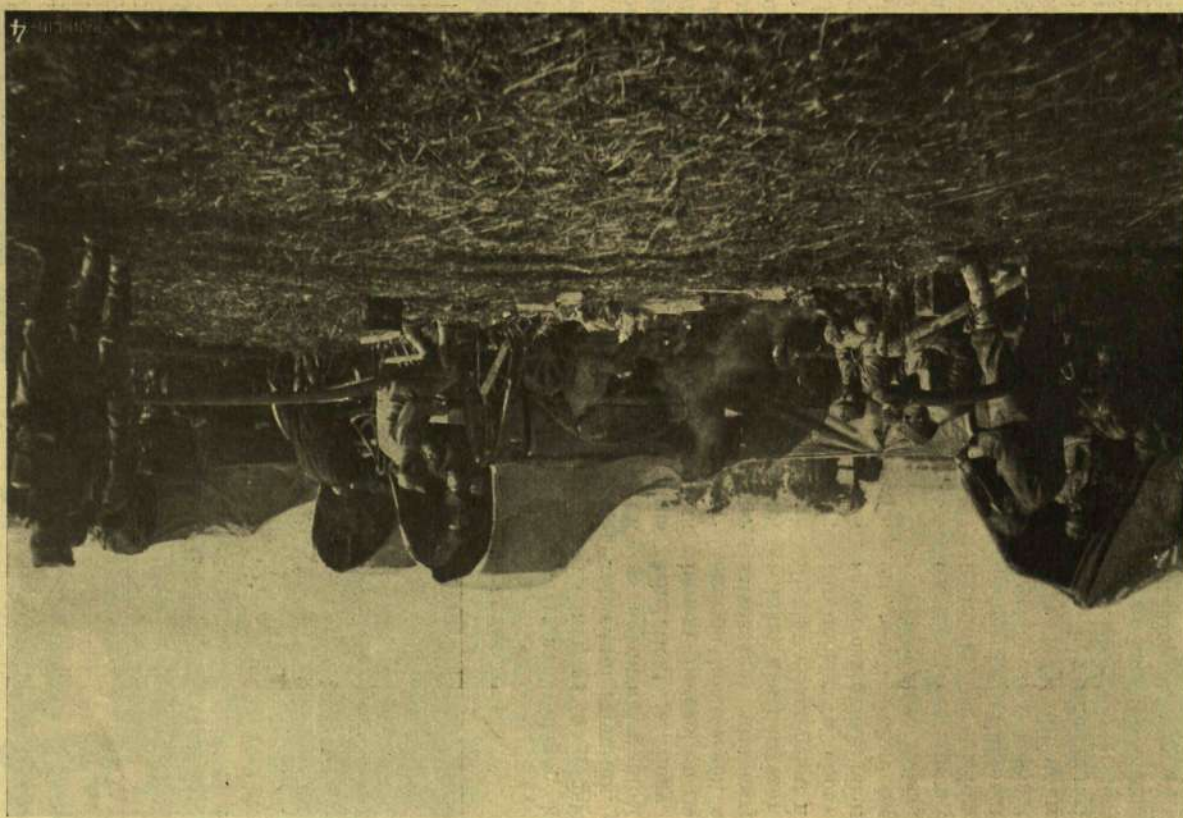
Mi nem az igaz orosz és igaz angol néplelekben látjuk ellenségünket — inkább a legigazott és magából kiforgatott orosz s a tévűtra csalat, megvesztegetett angol lélek ellen harcolunk. Az igaziaknak legnagyobb szellemi idéztem tanúnkul Tanúságuk oda vezet bennünket, a honnan kiindultunk: a magunkhoz, lelkünkhez való hűség értékére. Bármily kevesen vagyunk s bármint fogunk a sors és ellenségek csapásai által: erőnknek ez a forrása kiapadhatatlan. Mi bátran nézhetünk szembe nagy költőinkkel, népünk örök lelkének dicső tolmácsaival. Velünk vannak, mi bennünk élnek s mi a magunk lelkét érezzük bennük. A harcban most is Petőfi hívott: «Talpra magyar!» A csapások közt most is Vörösmarty vigasztal: «Az nem lehet, hogy anyni szív, — hiába onta vért!» És minden poklokot át a diadal harsonáját most is Arany fújja, hogy van bennünk «élni: hit, jog és erő!»

Beöthy Zsolt.

EZER KARÁCSONYFA. — A HADBÁVONULTAK GYERMEKEI SZÁMÁRA ÁLLÍTOTTA A FŐVÁROS KÖZÖNSÉGE.

AZ ÉSZAKI HARCZTÉRÉRŐL. — Jolly Gyula, a harcokra kikelésre kiképzett munkástanúk fölöttől.
1. Táborzás földbe vált lakások körül — 2. Egy tüzérezred sátráborra. — 3. Elhagyott lövészárkok. — 4. Egy tüzérezred tréningje.

1. Menetelés a sáros országúton. — 2. Az oroszok által felgyújtott falu. — 3. A lövészárokban. — 4. Pihenő útközet előtt.
AZ ÉSZAKI HARCZTÉRÉRŐL. — Kisselly István kapitány felvételei.

HONVÉDJÁRÓR ÁTKELESE EGY FOLYÓN.

HŐSÖK.

Lelkemnek legnagyobb elragadtatásával, szívemnek meghatott meleg érzésével gondolok rájuk ezekben a világot felforgató viharos időkben; — azokra, — valamennyire — a kik ezt a legnagyobb férfú dicsőséges jelzőt megérdemlik, a kik a glóriás jelzőt eszményi fogalommal tették: a hősökre; — a mai emberit, de léte, hazát, nemzetek sorsát védő háborúban a hőseire; köztök a hősök hőseire, a mieinkre; arra a sok-sok ezernyre, a kiknek a számuk szinte elmosódik a tömegek nagy arányaiban, de a kik dicsőségének a fényétől úgy ragyognak magok a tömegek is, mint a világító parányiságok kisugárzásától átítatott tenger.

A hős fogalmának — tudjuk — a katona a legkiváltságosabbja az ő vitézi hivatása által, a mely könnyű kötelességévé teszi, hogy gondolkodás és habozás nélkül tudja magát eldobni istennek legistenibb adományát, az életet. Ennél többet igazán senkinek sem lehet azé az ügyért, a mely a legnagyobb áldozatot követeli meg a hivatástól és a szolgától. — De a harci vértanúságon kívül sok más hivatásnak is folytonosan vannak mártírjai, a kik életükkel adóznak cselekedésükért. Hány tudós, hány orvos volt már, a ki azért pusztult el, mert a hivatása veszedelmét maga kereste becsülettel. A nagy kutatók, a világljárók sorsa a keserves megpróbáltatások bizonyossága mellett egyszersmind a szakadatlan életveszedelem. — A hit vértanú a legendák minden költésével glóriásak. A bányamunkák mindig fenyegetheti az omlások katasztrófája, vagy a lappangva ólálkodó viheder. — A pilóták sorsa még rövid idővel ezelőtt is szinte meg volt pecsételve. — Ilyformán a maguk feladatának a hősevő lehetnek mindazok, a kiket az elmúlás félelme meg nem riaszt, ellenben kötelességérzetük a helyükön tart. De a hőshalál egyenes végzetével mégis a katona válik ki az élet minden más harcosra közül; méltó tehát, hogy az önfeláldozás leghivatottabbjait lássuk benne, a kinek hivatásos elmúlása mindenkor hőshalál.

Hőshalál a dicsőség babáiraival jutalmazva. Pedig kétségtelen, hogy a katonai hősiesség egész fogalmi köre nagy átalakuláson ment keresztül csak néhány évtized óta is, — és ezt az átalakulást a mostani borzalmas háború szinte betetőzte. Mert a régi értelemben ősmert dicső hősök mellé, — a kiknek a követői ma is meteorragyogással tűnnek fel a háború löporfűstös égén: — felsorakoztatva a példátlan hadifáradalmak és szenvedések hőseinek a temérdekességét is. Milliók és milliók állnak szemközt egymással a harcmezőn, a kiket az óriási arany háború oly helyzetekbe sodor, hogy retentő nélkülözéseket és fizikai gyötrelmeket kell elviselniük ütközeten kívül, hetekig ázva-fázva, lövészárkokban lapulva, szinte vakondok-életet élve és mi türes tagadás, sokszor istentelenül koplalva is; nem mintha például a mi katonaságunkért minden emberileg lehetségeset meg nem tennénk, hanem mert a hadviselés fordulatai, a csapatok váratlan és kiszámíthatatlan mozdulatai úgy elszakítják néha a «train»-nel való összeköttetést, hogy a jó meleg ételről gondoskodó tábori konyha helyette bir az éhes katonákkal összekerülni. Ez pedig vis major, a

miért a jó istenen kívül senki sem felelős. És lám, az a jó isten, a kire a felelősséget ráhárítani szeretjük, gondoskodik arról, hogy az agyonanyagott katona elbirja még a lehetetlent is, hogy ne csak ki ne döljön, hanem harcoljon is, mint az oroszlan. Az energia hősiességét, az akarat elképzelhetetlen szívósságát adja kárpótlásul a katonáinknak, a kiket akárhányszor talán még jobban megillet az elszenvetett nélkülözésekben tanusított türelmökért a «hős» elnevezés, mint a valóságos csatákban bizonyított véres bátorságukért, a mit elvégre megszoknak.

Ezt a tűró hősiességet nem lehet eléggé csudálni; ezért nem lehet eléggé hálásaknak lennünk. Hisz ez a fajta annak a hősiességnek, a melyért tulajdonképpen semmi más kárpótlása sincs a katonának, mint abbéli tudata, hogy helyt állott emberül akkor is, a mikor nem hevitette harci láz, s a mikor nem az ellenséget kellett legyőznie hősi tusák során, (a mi legalább büszke jutalma volna), hanem magamagát, még pedig az emberi gyarlóságok bomlasztó akadályai között.

Hisz bizonyára minden mást feledtető érzése az a bátor katonának, a mikor búgnak körülötte az ágyúgolyók, robbannak a srappellek, ugatnak a halál kutyái és a levegőben a halál mérges kigyói sziszegnek; ilyenkor a férfias cselekvés joga, szabadsága és kötelessége könnyen fejleszti a hős-hajlandóságot; de a zajos és csillag eredményű dicsőséget teljesen nélkülöző türesnek s elszántságnak is van annyi szüksége igazi akaraterőre, mint az «aktív hősök» bármelyikének a maga helyén, a kik egyébiránt szintén megköstölhatták már a «passív» hősiességet, a miben a dicsőséges mámoros pillanatok után megint lehet részök.

A halálveszedelmet az igazi férfú elvégre megszokja; az edzett katona még csak nem is gondol rá a csaták hevében, hogy baj érheti. A rohamra indulás lelki feszültsége a legnagyobb mámorig fokozódhat. De az elcsigázó fáradalmak és nélkülözések hatása mindig utálatos. Ezt szívósan elviselni tudni: talán még nagyobb lelki erőt kívánó feladat, mint a leghevesebb harcban nyugodtan, bátran helytállani. A nélkülözés, az elcsigázódás nem hősi feladat, hanem rabszolgai. S a kik a halál megvetés mellett még a hadifáradalmakat is könnyen veszik, egészséggel birják, azok a mai háború milliányi névtelen hősei, mindmind a hányan csak vannak.

Mi a mai hadviselés szörnyűségeihez képest a régi idők szinte lovagiatos hadi mérközése, a mikor a fegyverszünetek napirenden voltak s a tél éppúgy magától értedően szüneteltette a hadműveleteket, mint a hogy éjjeli harcokra sem gondoltak a vitéz seregek? A régi idők hadviselése nem tud idegbomlasztóan kiváratatlan hosszadalmasságú harcokról, a melyekben a katonák lelki egyensúlya is veszélyeztetve lehet a nem szűnő dörgés-robbanás közt; a mely öl, kábit, megörjít. Ma ellenben a hadi taktika legjobb segítője a sötét éjszaka, a melynek a titokzatossága már magában véve is szorongást kelthet, bizonytalan borzadályai pedig a túlfeszült idegzet kimerülését okozhatják. Ha elképzeljük a mai éjjeli harcokat a láthatatlan ellenség ellen, a kit esetleg valamely erdő sűrűségéből kell kiverni rohammal, miközben

minden bokor megéled s a fákon is gépfegyverek kattognak, a mikor a «harcz» kézitusa fájul s a puskatús úgy dolgozik, hogy fejeiket tör be; — és a megvadult harcos — kézzel fojtogatja a markába került ellenséget, bár tudja, hogy őt magát is minden pillanatban lelőhetik, vagy leszúrhatják s a vad zürzavarban, a fekete éjszakában nincs, a ki rajta segíteni bírjon, ha sebesülten elesik: — mindez olyan zuhatagát rejti magában a testet-lelket kimerítő erőfeszítésnek, hogy a ki benne bir maradni, résztvesz belőle és megállja a sarat emberül, az a szó szoros értelmében hős akkor is, ha különös hadi cselekedettel nem tűnik is ki.

Merjük állítani, hogy soha, a mióta ember van a földön és egymást háborúban irtja, olyan hősei nem voltak a hadi világnak, a minők ma vannak. Mi a régiak szentől-szembe rohanása a mai szuronyrohamokhoz képest, a melyeket borzalmas ágyú- és puskatüz előz meg s akkor is hátra van még a drótsövény, a mit le kell tiporni, szét kell rombolni és végül vár a lövészárkok, ahonnan ember-ember ellen való szuronyharc ver ki az utolsó pillanatig fedezék mögül gyilkoló ellenséget.

Pedig mai napság az ilyesmi már mindennapi valami, a mit a hadviselt katonák, gondolkodás nélkül, sokszor sürgetve kívánnak, mert borzasztóbb nekik a tehetetlenség érzését keltő téletlenség olyankor, a mikor az ellenség kilométerekről lövöldöz rájuk, mintha ők maguk is beleszólhatnak a véres mulatságba, a minek aztán eredményét, vigasztaló, lelkesítő s mégis lecsillapító hatását tapasztalják.

Félemleről-ezelőtt még a Wernld-puskák járták minálunk; legnagyobb találó távolságuk, — az is csak tömegre — kétezerszáz lépés volt. A mai Mauzerek, Mannlicherek, Mossinok, Lebelek, stb., épen háromszor annyira válnak be jól; de sokkal messzebbre is dobják a golyót. Akkoriban a katona lélekzetet vehetett egy-egy sortűz kiállása után; ma szakadatlanul folyik az őrző tüzelés gránáttal, srappellel, a mi mind a kettő robban, amaz a földön, emez a levegőben, jön süvítő-jajgató zúgással és egyszerre megdördül, ezer szilánkra válvá, a melyik mind félelmesebb, mint a szünetlenül füttyülő-vijjogó puskagolyó. Mintha a poklot fenekestől fordítanak fel a megveszett ördögök, hogy minden iszonyatát ráborítsák a földre, a küzdő ellenfelekre. Nem hős-e az, a ki mindezt elviselni bírja és még arra is van gondolja a közben, hogy ő maga tudatos czélszerűséggel ártson az ellenségnek!?

— Mind hősök ők!... mind hű és hazafi!... — Ezt büszkén hirdethetjük.

De őket magasztalván, ne feledkezzünk meg azokról, a kik vértanuknak mindnyájunk közt a legigazibbak, mert a szívök szakadatlanul vérzik s a lelkök mélyen szorongó féléssel jajgatnak, könyörögve, remegve, imádkoznak... Az anyákra gondolok! Az édes anyákra, a kik közt nagyon sokan vannak immár retentő mértékkel vesztesek. De a kik közülök ma még reménykednek s biznak: holnap már azokra is az anyák mélyes fájdalma borulhat. Mindennap újra kezdik a félést, a rettegést, a lelket emésztő, szívet senyvesztő szorongást; a nagy bizonytalanságot, a mit senki sem szenved meg úgy, mint ők, a fiaikat féltők, — az édes anyák. Övék a kétség mardosó kinja; — a keservek pohara ő rájuk vár. S ha már a harcos hős meg nem bírja szokni a háború harcz nélkül való utálatát: viszont az édes anyák sem birják megszokni a veszedelmek tudatát, fiaik bizonytalan sorsát: él-e, hal-e? Nem sebesült-e meg talán ép ebben a percében?... Nem került-e fogásba, keserves rabkenyérre?

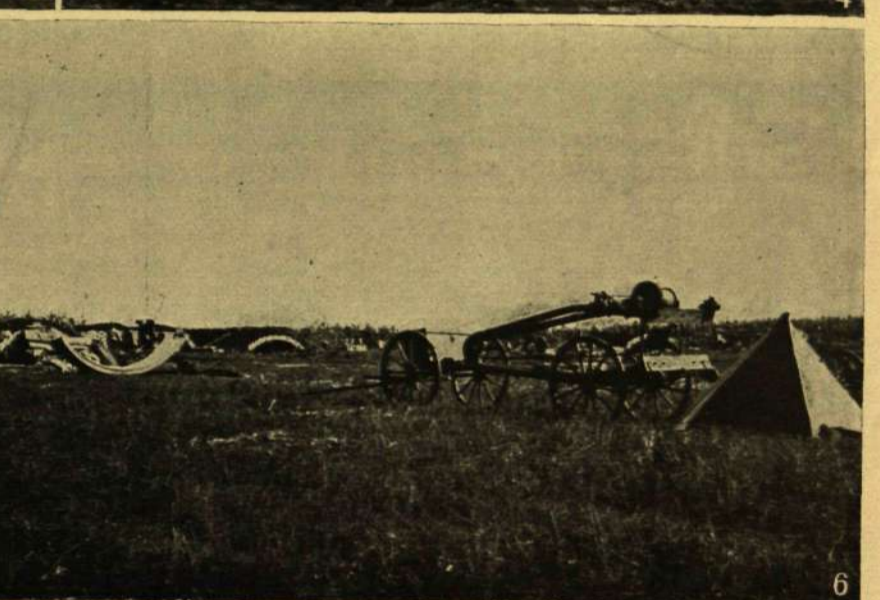
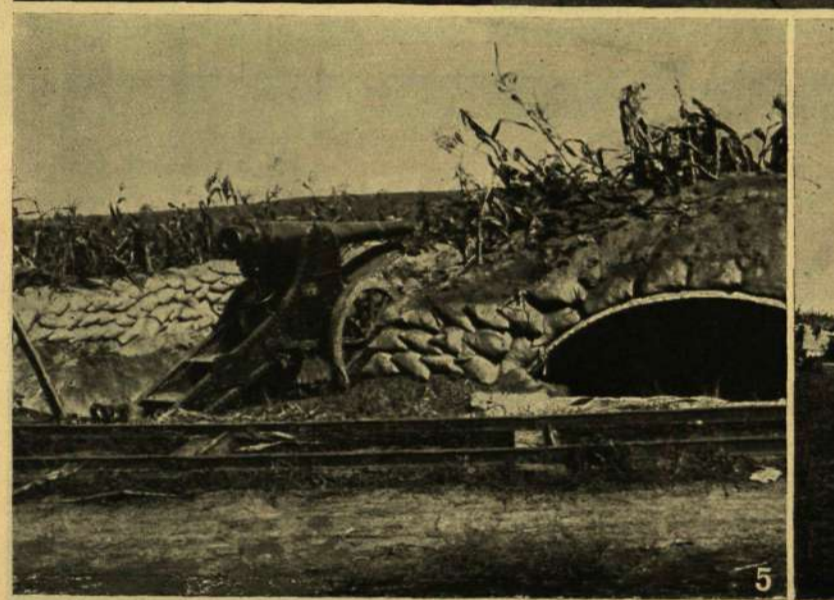
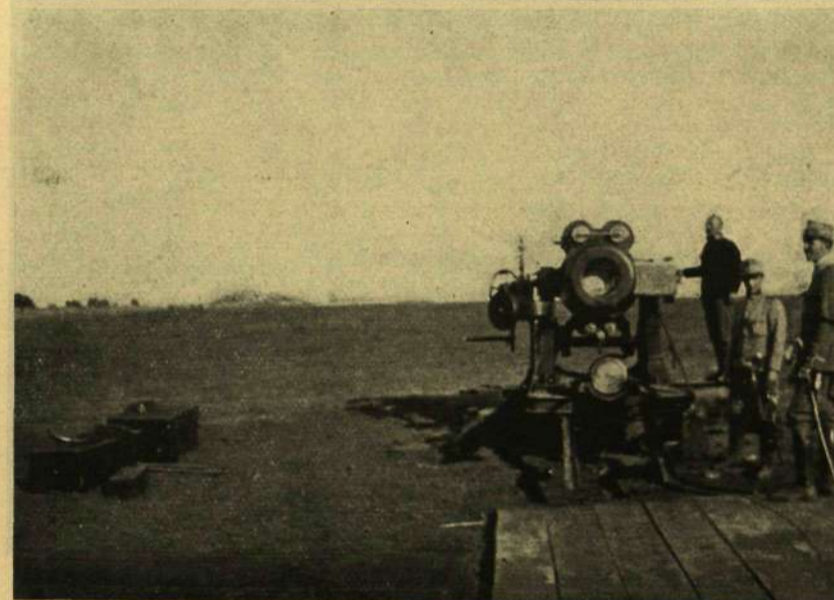
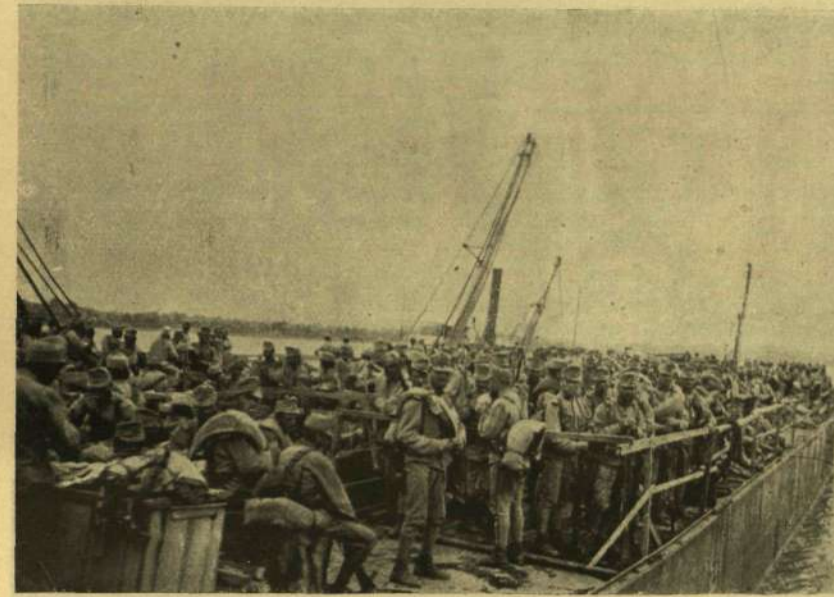
A fájdalmas aggodalmaikat némán tűró édes anyák előtt, a kiknek a küzdő hőseket köszönhetjük, csak leborulni lehet. Mert ők isten küldöttei, a kikben megismétlődött a teremés és a kik egyszersmind magok is a névtelen hősök nagy és szent gárdájához tartoznak.

A robbanásszerű férfúhősiességén kívül az erős akaratú szenvedő hős anyák homlokát is méltán illeti meg a babér.

Oh, ti áldottak, ti hősök hősei, a kiket emberföltöti gyötrelmekért meghatva sajnálunk, s a kiket hódolattal tesztek legelőre azok között, a kiknek a haza házához tartozik, legyetek üdvözölve.

Áve!

Bárony István

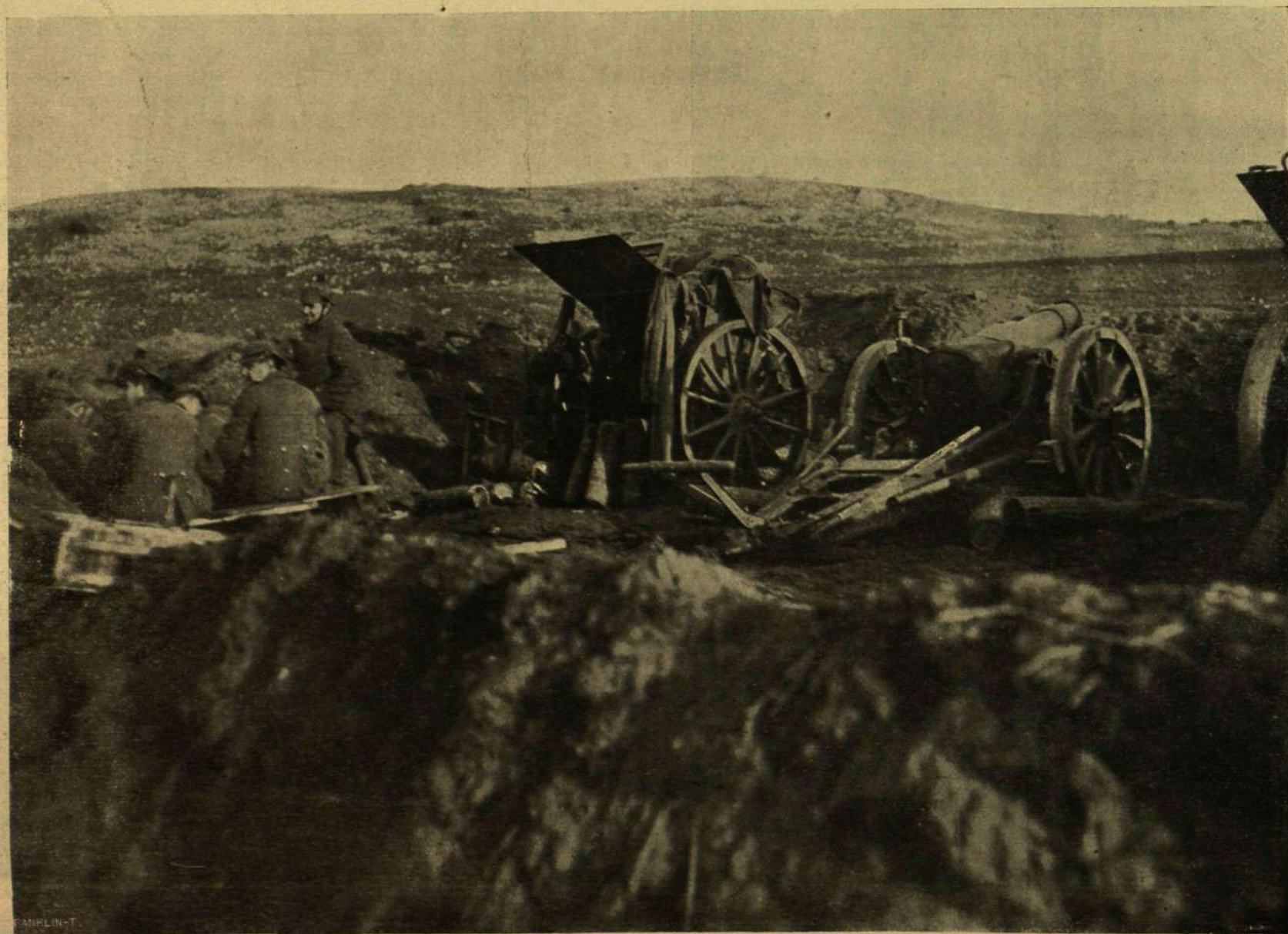

1. Katonák átszállítása a folyón. — 2. Visszatérő menekülők. — 3. Egy 30 és feles. — 4. Elhagyott orosz útegek Horozsánánál, a hol 42 ágyút zsákmányoltunk. — 5. Ágyú fedezékben. — 6. A nehéz ágyúkat részletekben szállítják a csataterre. — 7. A Chlopy kastély orosz foglyokkal. — 8. Ágyúfedezék homokzsákokból.

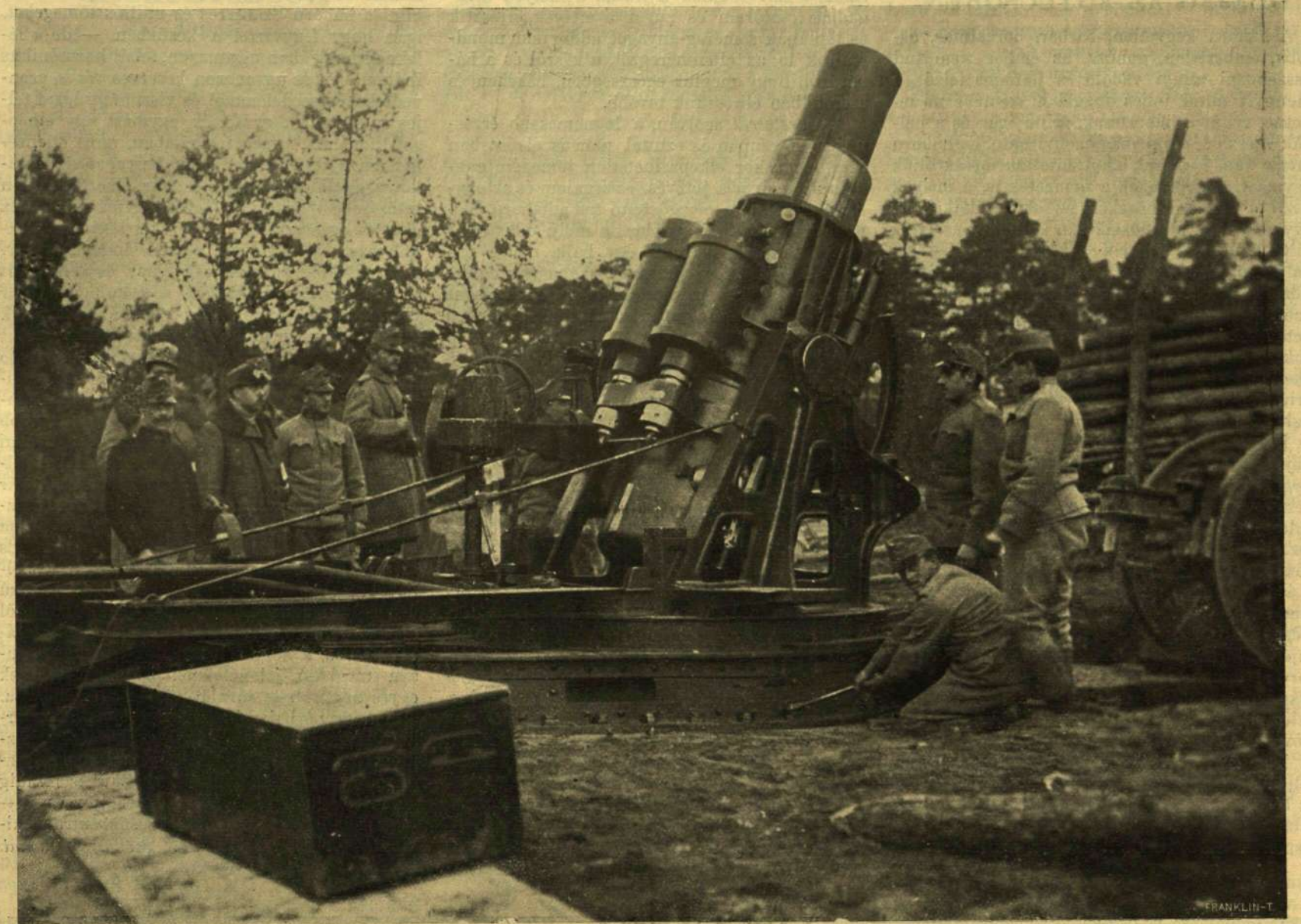
KÉPEK A HARCZTÉRRŐL.

KATONÁINK TŰZVONALBAN AZ OROSZ-LENGYELORSZÁGI HARCZTÉREN.

NÉMET TŰZÉRSÉG AZ OROSZ-LENGYELORSZÁGI HARCZTÉREN.
AZ ÉSZAKI HARCZTÉRRŐL. — Jely Gyula, a harcstérre kiküldött munkatársunk félvételei.

A 305 CENTIMÉTERES MOZSÁR LŐVÉSRE KÉSZ BEÁLLÍTÁSBAN.

A 305 CENTIMÉTERES MOZSÁR TÖLTÉSE.
AZ ÉSZAKI HARCZTÉRRŐL. — Jely Gyula, a harcstérre kiküldött munkatársunk félvételei.

OLAJÁG AZ ÁGYÚCSŐBEN.

A háború kegyetlen, barbár, borzalmas, ostoba, embertelen, gonosz, az ember nem tud összehozni annyi vádoló és haragos jelzőt, a mennyit mind teljes joggal a szemébe ne lehetne vágni a háborúnak, mind igaz és a példák egész özönével megbizonyítható. És háború mégis van, nemcsak a hirtöntötték mérszálóják egymást, hanem azok a nemzetek is, a melyek őszinte érzéssel büszkéek az akadémiaikra, az egyetemükre, a tudósaikra, a költőikre, az egész világ kincsének ismerik és tisztelik az emberi kiválóságát, akármelyik nemzet adta is a kultúra közönségének. Sőt ezek a kiválóságok, a nagy szellemek, az ember, tehát minden ember szeretetének ez apostolai is kardot kötnek az oldalukra, vagy odaállnak pattantynak az ágyú mellé és egész tüzzel részt vesznek a tömeg-írtás a fejlődésel mindig véresebb és gyilkosabb munkájában.

Borzasztó ellentét! Csakugyan az. De ez a sejtelen megszűnt sejtelen lenni esőndben és régen, abban a pillanatban, a mikor a legprofesszionatúsabb humanista: az orvos először adott mérget a betegnek, hogy meggyógyítsa és először vett kést a kezébe, hogy kitágítsa a sebet, sőt sebet ejtsen a sérületlen testen is. Látunk-e ebben ma ellentétet? Valamikor szenvedelmes viták folytak ezen a területen is és régi doktorok gyilkosnak nevezték azt az első ujját, a ki mérget használt orvosságnak. A mai orvostudományunk minden lépésében szüksége van mérge meg kése: ha kivennék a kezéből, a legnékülözhetetlenebb eszközeiktől éreznék megfosztva magát.

Reméljük, vagy legalább is higgyünk benne: eljőhet egyszer a kor, a mely nem ismeri többé a betegséget. Ugyanannyi ábránddal hihetünk abban is, hogy eljön egyszer a kor, a mely nem ismeri a háborút. De a meddig lesznek infek-

ciók, a szervezetnek nyílásai, a melyek befo-gadják, csatornái és zúgai, a melyek erjesztik és táplálják a mérge-anyagot, addig nem mondhatunk le az ellenméről, a késről és a háborúról, hogy megint egészségben, békében és szeretetben élhessünk tovább.

A szeretetről szólva, a legnemesebb érzésnek nem csupán és ezáltal nem is elsősorban arra, a máskor elképzelhetetlen tömegére gondolunk, melyet a jótézés, az irgalom és az enyhítés munkájára mozgósítani tud a háború. Hanem arra a még nagyobb, a mely odakünt a csaták viharában, mint egy halk, meleg eső száll a megkeményedett szívekre vagy még inkább: mint egy láthatatlan hősgárgás, esőndben, lopva párologtat el róluk sötét és keserű nedveket.

A háború terjedelmében legredukáltabb formája: a párbaj, nem mindig végződik megbéküléssel, de azt lehet mondani, soha a gyűlöletnek vagy ellenérzésnek ugyanazzal az intenzívásával, a mely a fegyvert a felek kezébe nyomta. Ha kibékülés nélkül is, de a szívükben sokkal kevesebb haraggal válnak el egymástól, mint a mekkora égett bennük, mikor beléptek a küszöbön. Ha pedig kezét fognak egymással a viadal végén, ez a kézfogás akárhányszor vagy indulása egy új, vagy megfokozódása egy megzavart régi barátság, oly mértékben, a hogyan az e nélkül soha történni nem volna. A minek két elemi oka van. Az egyik, hogy egy — bár véző — nyílás támadt, a melyen az indulatok összegyűlt váladéka eltávoztatható; a másik, hogy két ember, két férfi egy válságosabb és veszedelmesebb: a mérközés megnyilatkozó pillanatában nézett egymás szemébe és lelkébe. Egy nagy és szokatlan közelség támadt számukra.

Már pedig — hasztalan a béke forgalmának minden szabadsága és gazdag lehetősége — fizikai valóság, hogy a népek nagy tömegeit

semmi se tudja úgy közel hozni egymáshoz, mint a háború. Százszáz és milliós tömegeket, igaz, hogy fegyverrel a kezükben, — de a léleknek nagyjában ugyanazon, tehát harmónikus indulatában és ugyanazon keserves, véres, szenvedéssel, veszedelemmel és viszontagsággal teljes sorsban . . . gyűlölték egymást egy elképzel, fogalmi egység formájában, mint ellenséget, mint veszedelmet, mint fenyegetést, de mikor a gyűlölet a maga immár elkerülhetetlen kitörésébe viszi, a valóságban egymáshoz hozza őket és egyszerre: — embereket látnak magukkal szemben, egyforma veszedelemben, egyformán összeroncsolható vagy már összeroncsolt testtel, egyazon borulattal a szemükben. Már csak a puská gyűlölet, a mely öl. Az embernek lehetetlen meg nem látnia az embert, a kit addig sose látott, a mivel egymásnak soha se vétettek, a kinek a szenvedése részvétet, a vitézsége tiszteletet kelt benne, mert emberi szemmel nézi. Ez a magyarázata, hogy a legnagyobb gyűlölet, a mit a béke és a távolság értelmi szintézise éveken át gyűjt és forral a népek lelkében, szinte illanó gyorsasággal párolog el már a háború első csatái után és lesz esőndben részvét, ha féltékenységet és hangos respektussá, ha váratlan vitézséget talál magával szemben. És ez a magyarázata annak a régi, számtalan példával megigazolt tapasztalatnak, hogy a háború úgyszólván a megindulása harmadik napjától kezdve mind tisztessége, korrektebb, lojálisabb lesz, a nobilisan különös és romantikusan megkezdte a városok akarat és tudás hozott létre. Kiválasztotta a Piccadilly hoteljainak alakjait, aztán mögöttük a Westminster és Whitehall tornyait és mindezek felett, mindezt nagy, két s hosszú tömött sorokban húzóó halvány fénypontok az indigókék égboltozat alatt. Egészen közel látta a kivilágított ablakokat, a tovasikló autókát, még az emberek parányi alakjait is és az a gondolat, hogy azok mind, egytől-egyig hozzá hasonlóak, — idegennek, furesának tetszett.

Fenekig kiitta ezt a bűvös kelyhet s különös mámor rabja lett. Most már nem érezte magát kicsinek, — erős és hatalmas volt, mint abban a mouklandi álomban. Ő is, mint az a nagy alvó valami ott lent, megszabadult a testétől, megszabadult minden barriertól, magasan lebeg s egygyé olvad a levegővel. Úgy tetszett, egygyé lett a város felszabadult lelkével, mely befuladt a saját szépségének a megértésébe.

Aztán minden érzés elszállt s ő remegve, fáva állott ott, pedig nyugatról meleg szél fűjt. Az egész kaland, hogy ide feljött, nevetségessé, bizarrnak tetszett.

Halkan visszalopódzott s már elérte a képtár ajtaját, mikor az anyja meglepett hangját hallotta:

— Te vagy az, Babs?

Megfordult s látta, hogy az anyja a szentély ajtaja felől jön.

Barbara egyszerre nagyon nyugodtan, hűvösen, minden tulajdonságának a birtokában, megállt s az anyjára nézett. Lady Valleys bizonytalanul szölt:

— Jere be ide egy perczre, kedvesem, igen?

Abban a szobában, mely Lord Valleys legkedvesebb tartózkodási helye volt, a ház ura a kandallónak támaszkodva várt. Az arczán bosszúság és erős elhatározás váltakozott. Az Agátha lelkében élő bizonytalanságot, vajjon elmondja-e a mit látott, a kis Anne kegyetlenül megoldotta. Mikor pillanatra szünet állott be a társalgásban, Anne hangosan jelentette:

— Látuk Babs német és Mr. Courtiert Gustardnál, de nem beszélünk velük!

A délutáni események már megzavarták a Lady Valleys egyensúlyát, azért most az egy-egy elvesztette az ő szokott tapintatát. Elmondta az esetet a férjének.

Magában véve annak, hogy Babsot Courtierrel egy olyan helyen látták, melyhez szó sem férhet, nem volt különös jelentőségű; de mindkettőn izgatottak voltak már a Milton dolga miatt, azért vészes alakot öltött a jelentéktelen esemény s úgy érezték, mintha az egék összeküldtek volna, hogy megalázzák a családot. Lord Valleys különösen érintette a dolog, részben mert őszintén bánta a leányát, részben mert nem hallgatott a feleségére, mikor néhány héttel előbb figyelmeztette. Egyiknek sem volt mély érzése a lelkiek megítélésében, de nyugodt, higgadt ítélőképességük volt s tökélete-

A PATRICZIUS.

Regény.

(Vége.)

Irtá John Galsworthy. — Angolból Kendeffy Katinka.

Végigoszva a holdfényben fűdő képtáron, elérte az előszobát, a hol az apjának a szentélyével szemben a torony lépcsőházába nyílt az ajtó. Lihegett, mikor azon a végtelennek tetsző lépcsőn keresztül felért a tetőre, mely a nagy ház éjszakai oldalára nyult ki. A lába alatt száz lábnyi mélység tántogott. Kissé szédülve fogódzott annak az ólomkernnek a kerítésébe, a lelkét teljesen abszorbeálták saját lázongó gondolatai. Aztán lassan-lassan elfelejtett mindent, csak az eleje táruolt képet látta. Ez az éjszakába burkolt város oly távol és oly sötét, oly fehéren ragyogó, életlehelő, melynek bíbor halmain s völgyeiben miriád aranyos fényvirág ragyog, melynek szívétől szüntelen halk moraj tör elő, — lehetséges, hogy ez az a város, melyen ma keresztül haladt? Alvó testéből kilopódzott az a felséges komoly szellem és sötét szépségben ott lebegett mélyen a leány lábai alatt s kísérti őt!

Barbara megfordult, hogy felvegye magába az egész csodás képet; Hyde-Park sötét tisztáraitól a hófehér kísértethez hasonló toronyig, mely keleten emelkedett. Mily csodás ez az éjszakai város! És — mint akkor, a tenger végtelen sötétségébe előtt kicsivé s félenkék zsugorodott benne a lélek, úgy érezte most magát, mikor erre a nagy, töprengő, csodaszép teremtre nézett, melyet emberi akarat és tudás hozott létre. Kiválasztotta a Piccadilly hoteljainak alakjait, aztán mögöttük a Westminster és Whitehall tornyait és mindezek felett, mindezt nagy, két s hosszú tömött sorokban húzóó halvány fénypontok az indigókék égboltozat alatt. Egészen közel látta a kivilágított ablakokat, a tovasikló autókát, még az emberek parányi alakjait is és az a gondolat, hogy azok mind, egytől-egyig hozzá hasonlóak, — idegennek, furesának tetszett.

Fenekig kiitta ezt a bűvös kelyhet s különös mámor rabja lett. Most már nem érezte magát kicsinek, — erős és hatalmas volt, mint abban a mouklandi álomban. Ő is, mint az a nagy alvó valami ott lent, megszabadult a testétől, megszabadult minden barriertól, magasan lebeg s egygyé olvad a levegővel. Úgy tetszett, egygyé lett a város felszabadult lelkével, mely befuladt a saját szépségének a megértésébe.

Aztán minden érzés elszállt s ő remegve, fáva állott ott, pedig nyugatról meleg szél fűjt. Az egész kaland, hogy ide feljött, nevetségessé, bizarrnak tetszett.

Halkan visszalopódzott s már elérte a képtár ajtaját, mikor az anyja meglepett hangját hallotta:

— Te vagy az, Babs?

Megfordult s látta, hogy az anyja a szentély ajtaja felől jön.

Barbara egyszerre nagyon nyugodtan, hűvösen, minden tulajdonságának a birtokában, megállt s az anyjára nézett. Lady Valleys bizonytalanul szölt:

— Jere be ide egy perczre, kedvesem, igen?

Abban a szobában, mely Lord Valleys legkedvesebb tartózkodási helye volt, a ház ura a kandallónak támaszkodva várt. Az arczán bosszúság és erős elhatározás váltakozott. Az Agátha lelkében élő bizonytalanságot, vajjon elmondja-e a mit látott, a kis Anne kegyetlenül megoldotta. Mikor pillanatra szünet állott be a társalgásban, Anne hangosan jelentette:

— Látuk Babs német és Mr. Courtiert Gustardnál, de nem beszélünk velük!

A délutáni események már megzavarták a Lady Valleys egyensúlyát, azért most az egy-egy elvesztette az ő szokott tapintatát. Elmondta az esetet a férjének.

Magában véve annak, hogy Babsot Courtierrel egy olyan helyen látták, melyhez szó sem férhet, nem volt különös jelentőségű; de mindkettőn izgatottak voltak már a Milton dolga miatt, azért vészes alakot öltött a jelentéktelen esemény s úgy érezték, mintha az egék összeküldtek volna, hogy megalázzák a családot. Lord Valleys különösen érintette a dolog, részben mert őszintén bánta a leányát, részben mert nem hallgatott a feleségére, mikor néhány héttel előbb figyelmeztette. Egyiknek sem volt mély érzése a lelkiek megítélésében, de nyugodt, higgadt ítélőképességük volt s tökélete-

sen megéreztek, milyen veszedelem származhat abból, ha Barbarában feltámad a konokság. Ez azonban nem akadályozta meg Lord Valleys abban, hogy ne fakadjon ki élesen a «gazember» átkozott lelkiismeretlensége ellen s hogy titokban el ne tervezze, mint fog elbánni a dologgal.

Lady Valleys jobban ismerte a leánya természetét s asszonyi voltánál fogva elnéző volt a másik nem iránt. Nem igyekezett védeni Courtiert, de magában azt gondolta, hogy hiába, Babs mégis csak kaczer, mert nem tehetett róla, észébe jutott, milyen volt ő abban a korban.

A váratlan felszólításra Barbara összeszorított ajkkal, de elég nyugodtan és hűvösen állott meg az apja íróasztala mellett.

Lord Valleysnak, a mint hirtelen maga előtt látta őt, önkénytelenül kiszimult a homloka; emberismerete, az a sok ezer diplomáciai óra, melyet átél, megtanították, hogy hidegséget, nyugalmat és nemtoródómséget mutasson, mikor a belső lény nagyon távol volt tőle. Öszintén szölvá, szívesebben állott volna szemben egy gyűlölködő tömeggel, mint legkedvesebb leányával, ilyen körülmények között. Gőndör, szürke, bajszos barna arca, egész megjelenése, öntudatlanul katonássá merevedett. A szemhéjai kissé lehunyva, szemöldökét magasra húzta fel.

A leány valami két köpenyt vetett estélyi ruhájára s Lord Valleys ösztönszerűen megragadta ezt a jelentéktelen semmisséget, hogy megkezdje a mondanivalóját.

— Ah! Babs, kiunt voltál?

Barbarában lüktetett minden csepp vér, minden idegszála vibrált, de külsőleg egészen nyugodtan felelt:

— Nem, a torony tetején voltam.

Malicziózus gyönyörűséget okozott neki, mikor meglátta, hogy az apja ünnepélyes külsője alatt igazi megdöbbenés rejtezik, Lord Valleys pedig, észrevéve a titkos gúnyt, szárazon szölt:

— Csillagot vizsgáltál?

Aztán, azzal az ő jellemző gyors elhatározással, melyből azt lehetett következtetni, hogy unja, ha valami halasztást szenved; hozzátette:

— Tudod, nem vagyok bizonyos benne, helyes-e találkozónkra menni valamely czukraszatban, a mig én Londonban van.

Az a veszedelmes lángoska, mely fellobbant a Barbara szemében, elkerülte a figyelmét, de feltűnt az anyjának, a ki gyorsan hozzátette:

— Bizonyára okod volt rá, kedvesem.

Barbara összeszorította az ajkát. És valóban, ha nem éri őket aznap a Milton részéről akkora csapás, ha nem tölti el a lelküket igazi nagy aggodalom, mindketten észreveszik, hogy a leányuknak ebben a lelkiállapotában, minél kevesebbet mondanak, annál hamarabb gyógyul be a seb. De nem voltak feltétlen urai az idegeiknek s Lord Valleys éles türelmetlenséggel kiáltott fel:

— Nem találok szükségesnek, hogy valami magyarázatot adj?

— Nem, — felelt Barbara.

— Ab, hát akkor talán megkapom a magyarázatot attól az úrtól, a kinek a tisztességszervezet csak addig terjed, hogy egy ilyen találkozást ajánljon.

— Nem ő ajánlotta, hanem én!

Lord Valleys még magasabba húzta föl a szemöldökét.

— Valóban!

— Geoffrey, — mormogta Lady Valleys — azt hittem én fogok Babssal beszélni!

— Kétségtelenül okosabb volna.

Barbarában — a kit életében először vádoltak komolyan — egészen különös új érzés dúlt; mintha valami csiklandozná a bőrt. Undorító s mégis örögi egy érzés! Abban a pillanatban agyon tudta volna tüni az apját. De nem árult el semmit, csak a szempillájára csúszott lejjebb nyugodtan szölt:

— Még van valami?

Lord Valleysnek hirtelen előugrott az álla.

— A Milton dolgában való szereped után, különösen dicéretre méltó folytatás.

— Kedvesem — szakította félbe hirtelen Lady Valleys — Babs majd elmondja neked. Természetesen nincs semmi az egészben?

Újra megszözlalt a Barbara nyugodt hangja:

— Még van valami?

Ez a tébolyítóan hideg hang, annak a mon-

A PATRICZIUS.

sen megéreztek, milyen veszedelem származhat abból, ha Barbarában feltámad a konokság. Ez azonban nem akadályozta meg Lord Valleys abban, hogy ne fakadjon ki élesen a «gazember» átkozott lelkiismeretlensége ellen s hogy titokban el ne tervezze, mint fog elbánni a dologgal.

Lady Valleys jobban ismerte a leánya természetét s asszonyi voltánál fogva elnéző volt a másik nem iránt. Nem igyekezett védeni Courtiert, de magában azt gondolta, hogy hiába, Babs mégis csak kaczer, mert nem tehetett róla, észébe jutott, milyen volt ő abban a korban.

A váratlan felszólításra Barbara összeszorított ajkkal, de elég nyugodtan és hűvösen állott meg az apja íróasztala mellett.

Lord Valleysnak, a mint hirtelen maga előtt látta őt, önkénytelenül kiszimult a homloka; emberismerete, az a sok ezer diplomáciai óra, melyet átél, megtanították, hogy hidegséget, nyugalmat és nemtoródómséget mutasson, mikor a belső lény nagyon távol volt tőle. Öszintén szölvá, szívesebben állott volna szemben egy gyűlölködő tömeggel, mint legkedvesebb leányával, ilyen körülmények között. Gőndör, szürke, bajszos barna arca, egész megjelenése, öntudatlanul katonássá merevedett. A szemhéjai kissé lehunyva, szemöldökét magasra húzta fel.

A leány valami két köpenyt vetett estélyi ruhájára s Lord Valleys ösztönszerűen megragadta ezt a jelentéktelen semmisséget, hogy megkezdje a mondanivalóját.

— Ah! Babs, kiunt voltál?

Barbarában lüktetett minden csepp vér, minden idegszála vibrált, de külsőleg egészen nyugodtan felelt:

— Nem, a torony tetején voltam.

Malicziózus gyönyörűséget okozott neki, mikor meglátta, hogy az apja ünnepélyes külsője alatt igazi megdöbbenés rejtezik, Lord Valleys pedig, észrevéve a titkos gúnyt, szárazon szölt:

— Csillagot vizsgáltál?

Aztán, azzal az ő jellemző gyors elhatározással, melyből azt lehetett következtetni, hogy unja, ha valami halasztást szenved; hozzátette:

— Tudod, nem vagyok bizonyos benne, helyes-e találkozónkra menni valamely czukraszatban, a mig én Londonban van.

Az a veszedelmes lángoska, mely fellobbant a Barbara szemében, elkerülte a figyelmét, de feltűnt az anyjának, a ki gyorsan hozzátette:

— Bizonyára okod volt rá, kedvesem.

Barbara összeszorította az ajkát. És valóban, ha nem éri őket aznap a Milton részéről akkora csapás, ha nem tölti el a lelküket igazi nagy aggodalom, mindketten észreveszik, hogy a leányuknak ebben a lelkiállapotában, minél kevesebbet mondanak, annál hamarabb gyógyul be a seb. De nem voltak feltétlen urai az idegeiknek s Lord Valleys éles türelmetlenséggel kiáltott fel:

— Nem találok szükségesnek, hogy valami magyarázatot adj?

— Nem, — felelt Barbara.

— Ab, hát akkor talán megkapom a magyarázatot attól az úrtól, a kinek a tisztességszervezet csak addig terjed, hogy egy ilyen találkozást ajánljon.

— Nem ő ajánlotta, hanem én!

Lord Valleys még magasabba húzta föl a szemöldökét.

— Valóban!

— Geoffrey, — mormogta Lady Valleys — azt hittem én fogok Babssal beszélni!

— Kétségtelenül okosabb volna.

Barbarában — a kit életében először vádoltak komolyan — egészen különös új érzés dúlt; mintha valami csiklandozná a bőrt. Undorító s mégis örögi egy érzés! Abban a pillanatban agyon tudta volna tüni az apját. De nem árult el semmit, csak a szempillájára csúszott lejjebb nyugodtan szölt:

— Még van valami?

Lord Valleysnak hirtelen előugrott az álla.

— A Milton dolgában való szereped után, különösen dicéretre méltó folytatás.

— Kedvesem — szakította félbe hirtelen Lady Valleys — Babs majd elmondja neked. Természetesen nincs semmi az egészben?

Újra megszözlalt a Barbara nyugodt hangja:

— Még van valami?

Ez a tébolyítóan hideg hang, annak a mon-

datnak az ismétlése, csaknem lerombolta a Lord Valleys erősen próbára tett nyugalmát. — Van, de nem a te számodra, — szölt jég-hidegen. — Lesz szerencsém megmondani annak az úrnak, mi a véleményem felőle.

Ezekre a szavakra Barbara kiegyenesedett s a tekintete egyik arczról a másikra siklott.

Ennek a tekintetnek a hatása alatt, mely minden hideg keménysége mellett tele volt lángoló étellel, sem az apa, sem az anya nem tudott nyugodtan megállni. Úgy tetszett, hogy a leány letépte róluk az álarczot, mely azok szellemét takarja, a kik hosszú időn át kétség-telenül meghódoltak önmaguknak, a kik többé nem rugalmasak, nem tághatók, sokkal közönségesebbek, mint a hogy önmagukról sejtették. Valójában irtózatot peréz!

Ekkor Barbara megszözlalt:

— Ha nincs velem több dolgom, elmegyek s lefekszem. Jó éjszakát!

És olyan nyugodtan, a hogy jött, elment.

Mikor a szobájában volt, ledobta a kabátot, bezárta az ajtót s megállt a tükör előtt. Gyönyörűséggel látta, hogy szorolnak össze a fogai, hogy zihált a melle s szemébe, hogy szúrja át önmagát. Közben folyton ezt gondolta:

— Nagyon jól van, kedveseim; nagyon jól!

XXV.

Ezzel a lázongó, megaláztatás érzésével aludt el. És — csodálatos, de nem ő vele álmódott, akit gondolatban olyan kétségbeesetten védett, — hanem Harbingerrel. Úgy tetszett, mintha börtönben volna, s a börtön a sea-housei szalonhoz hasonlított. A szomszéd czellában — melybe valahogy átlátott, Harbinger körmeivel kaparta a falat. Világosan látta szőrös kezefejét — s hallotta a lélegzetét. És a nyílás, melyet körmeivel asott, folyton nagyobb és nagyobb lett. Barbarának örület-sen elkezdett dobogni a szíve, és — felébredt.

Új, malicziózus elhatározással kelt fel. Nem mutat lázadást, keresztül vergődik a napon, mintha semmi sem történt volna, megcsalja valamennyiököt . . . aztán . . . aztán . . .

Hogy pontosan mit jelentett ez az «aztán», önmagának sem tudta volna megmondani.

Elhatározásához híven, mosolygó arccal jelent meg a reggelinél, kilovagolt a kis Anneal, aztán bevásárlásokat tett az anyjával. Tekintettel a Milton dögára, a skóciai utazást elhalasztották. Hűvös nyugalommal verte vissza az anyjának minden kísérletét, melylyel a Gustard-féle találkozásra akarta terelni a beszédet, és — Miltonról sem akart beszélni; egyébként egészen olyan volt, mint máskor.

Délután önkéntesen ajánkozott, hogy elkíséri az anyját az öreg Lady Harbingerhez. Tudta, hogy Harbinger ott lesz s ez czinikus örömet okozott neki, ha arra gondolt, hogy majd öt órakor a másikkal fog találkozni. Nagyszerű porhintés volt ez az emberek szemébe! Aztán úgy érezte, hogy ez lesz a félrevezetés koronája. Azért azt mondta, hogy gyalog megy haza, s ha Harbingernek kedve van, elkísérheti. Természetesen, a fiatalembernek kedve volt hozzá, s együtt mentek el.

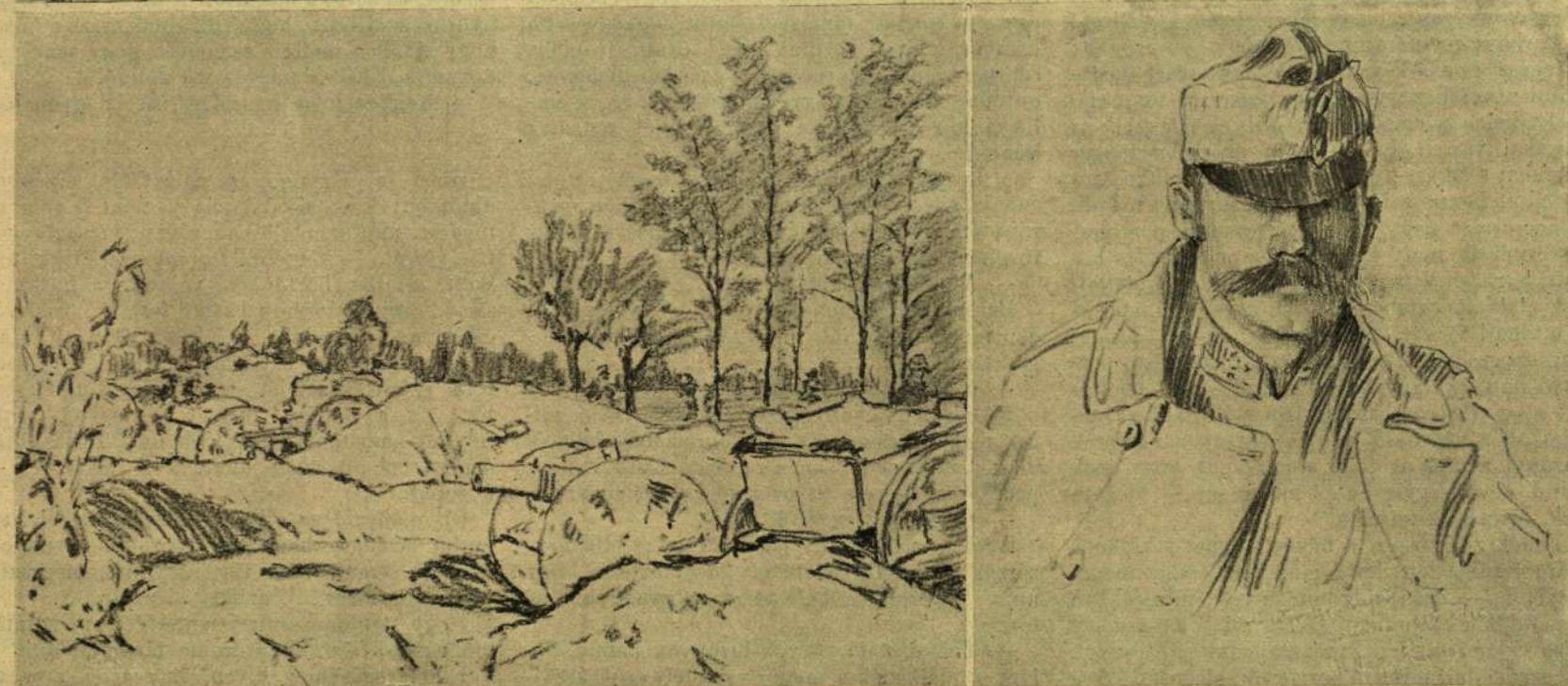
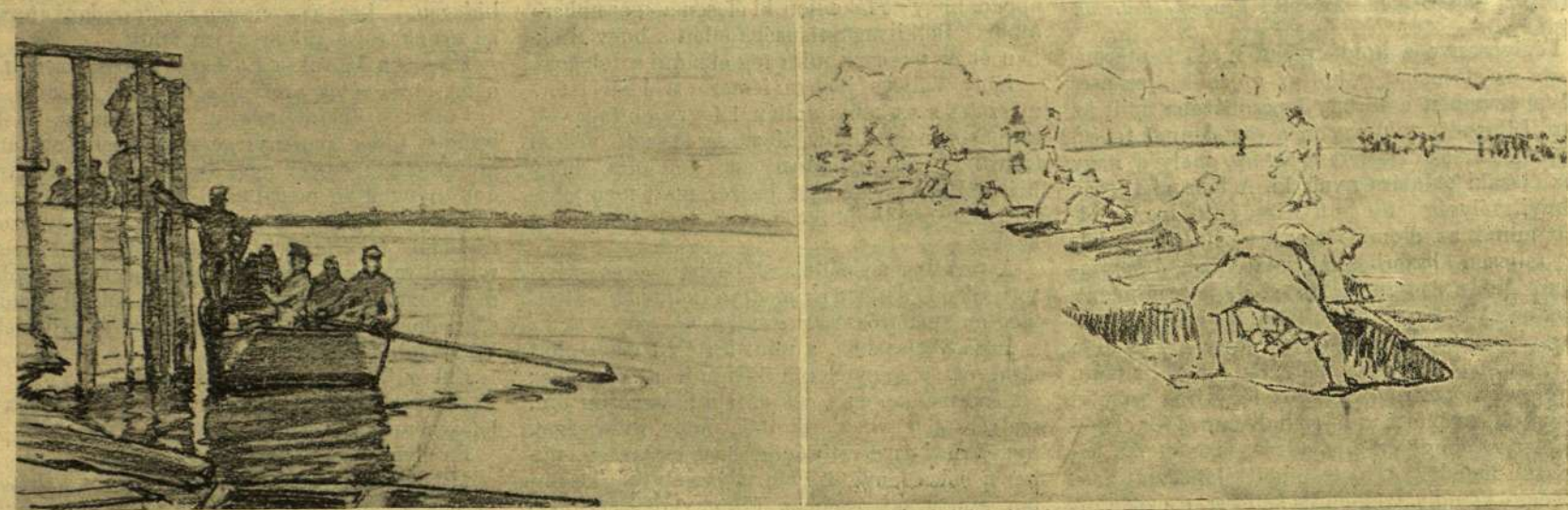
Hanem mikor végigsétáltak azon a szelid délutánon a szelid fák között, ahol illatossá tette a levegőt a délnyugati szél, — eltűnt a leány lázadó, megdölgötlan, vakmerő hangulata, egyszerre boldognak és barátságosnak érezte magát, s örült, hogy vele lehetett. Ma a férfi is vidám volt, mintha elhatározta volna, hogy nem rontja el a jókedvét; s Barbara hálás volt érte. Egyszer-kétszer a karjára tette a kezét, hogy egy madárra vagy virágra figyelmeztesse, — kedvesen tette, s annyi keserű óra után örült, hogy másnak örömet okozhatott.

Mikor a Valleys-ház előtt elváltak, hosszú, szomorú pillantást küldött utána. Mert most . . . most már ütött az óra . . .

Egy kis fehér, faburkolatú, fehérre fényezett előszobában, melyet sohasem használtak, leült és várt. Innen látta a bejáratot, s úgy akarta rendezni, hogy véletlenül találkozzon a hallban Courtierrel. Izgatott volt, s kissé gúnyos bosszúságot érzett az izgalma miatt. Azt hitte, hogy a férfi pontos lesz, s ime, már elmúlt az óra! Azután nyugtalan volt, s nevetésnek találta, hogy itt ül ebben a

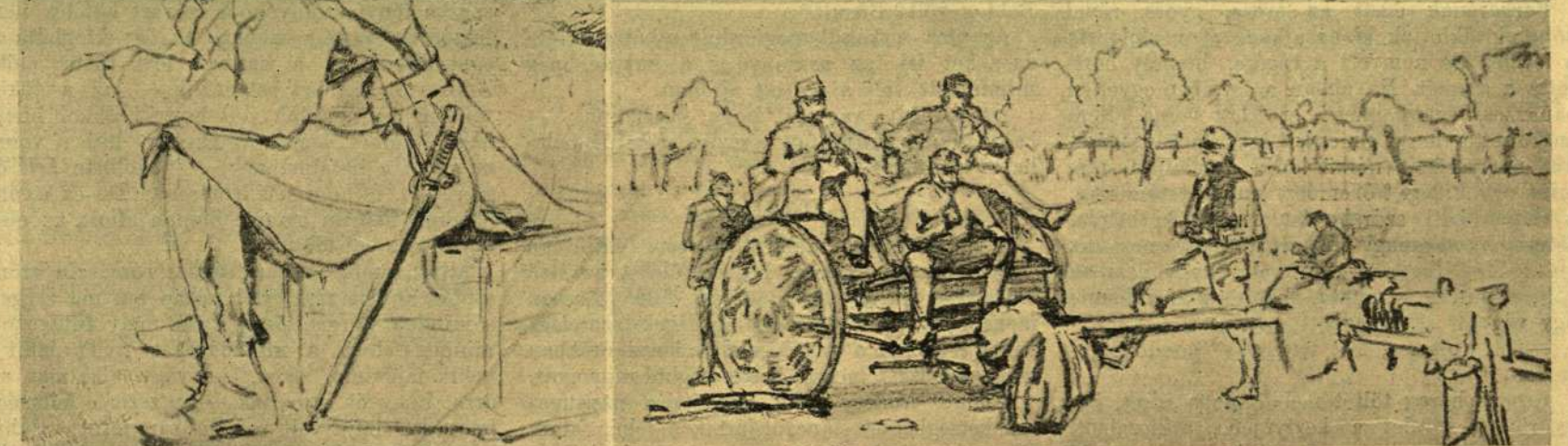

GYALOG HARCZOLÓ MAGYAR HUSZÁROK A LÖVÉSZÁROKBAN, MELY FÖLDRE TÜZÖTT FENYŐÁGAKKAL VAN ELLEPLEZVE.

1. Pionirok munkában. — 2. Ássák a fedezéket. — 3. Ágyúk fedezékben. — 4. Az őrmester úr. — 5. Srapnell robbanás.

VÁZLATOK A DÉLI HARCZTÉRRŐL. — M. Nagy Endre népfőkölőnek, a helyszínén készített rajzai.

1. Sátor-állítás. — 2. Levél hazulról. — 3. A tűz körül. — 4. Csöndesen pipázgatnak. — 5. Levélírás a sátorban. — 6. Extra menázi.

VÁZLATOK A DÉLI HARCZTÉRRŐL. — M. Nagy Endre népfőkölőnek, a helyszínén készített rajzai.

szobában, melyben soha sem jár senki. Felállott s az ablakhoz ment.

Hirtelen megszólalt mögötte egy vékony, magas hang:

— Babs néni!

Megfordult. A kis Anne állott előtte, s nagy nyílt mogyoróbarna szemével nézett rá. Barbara összerázkódott.

— Ez a maga szobája? Szép szoba, úgy-e?

— Egészen szép Anne!

— Igen. Még soha sem voltam itt. De épen most jött valaki, megyek!

Barbara ösztönszerűen eltakarta az arcát, aztán kiment a kis hugával a hallba.

Az ajtóban William, az inas egy levelet nyújtott át neki. Barbara megnézte a címet. A Courtier írása volt. Visszament a szobába. A félig nyitott ajtón keresztül látni lehetett a kis Anne alakját, a mint szétvetett lábakkal, kezét mélyen fekvő övébe dugta, hegyes orrát Williamra szegezve beszél valamit, a mit ő érdekesnek találhatott.

Barbara pedig élesen becsapta az ajtót, felbontotta a levelet, s elolvasta:

«Kedves Lady Barbara!

Sajnálattal jelentem, hogy a bátyjával való beszélgetésnek nem volt eredménye.

Pár perccel ezelőtt véletlenül a Parkban voltam, s szeretnék Magának sok-sok szepet — boldogságot kívánni, mielőtt elmegyek. Gyönyörűség — a legnagyobb gyönyörűség volt, hogy Magát ismerhettem. Soha sem lesz egy Magával összefüggő gondolatom, melyre ne legyek büszke; sohasem lesz egy emlékem, mely megingatná azt a hitemet, hogy — az Élet jó. Ha kísértetbe esem és sötétben látom a dolgokat: eszembe fog jutni, hogy Maga ugyanazt a levegőt szítja, amelyet én. És a Szépség és Öröm előtt nagyobb tisztelettel fogom megemlíteni a kalapom, mert szabad volt Magával beszélnem, Magával járom.

— És így — Good-bye, az Isten áldja meg Magát.

Hűséges, aláztos szolgálója,
Charles Courtier.»

Barbarának égett az arca, gyors, rövid sóhajok siklottak ki az ajkán, újra elolvasta a levelet, de nem ért a végére, homály borította a szemét. Ha abban a levélben egyetlen panaszos, szemrehányó szó lett volna! Nem engedhette, hogy elmenjen, így, búcsúzás nélkül, magyarázat nélkül! Ne gondoljon rá, mint egy hideg, kökemény kacér teremtesre, a ki pár heti szórakozást csikart ki belőle, Legalább megmagyarázhatná, hogy nem az volt! Meg fogja érteni vele, hogy nem az volt, a minek gondolta, hogy valami benne úgy vágyott... vágyott...

— Mi volt ez? Mit tettem? — gondolta zavartan.

Keserű harag töltötte el önmaga iránt, begyűrte a levelet a keztyűjébe, s kiszaladt. Gyorsan végigfutott a Piccadillyn és keresztül vágott a Green Parkon. Itt találkozott Lord Malvezinzel s egy barátjával s röviden köszöntötte őket. Annak a két tökéletes, jól öltözött, gondozott embernek a nyugalma abban a perczen kellemetlenül érintette.

Futni, repülni szeretett volna erre a találkozóra, melynek el kellett oszlatni azt az érzést egy ember lelkéből, hogy ő, Barbara Caradoc, közönséges csabító, aljas áruló és kokett! És ez a levél... egy betű szemrehányás nélkül! Annnyira égett az arca, hogy nem tehetett róla — el kellett rejtjenie a mellette elhaladó emberek elől.

A mint közeledett a Courtier lakásához, arra kényszerítette magát, hogy elgondolja, mit fog tenni, mit enged meg neki, hogy vele tegyen! De erős elhatározással ment tovább.

Most már nem tér vissza, bármilyen legyen a vége! A szive remegett, aztán úgy tetszett, hogy megállt a veresé, — aztán újra örületesen vert. Összeszorította a fogát, — különös, kétségbeesett jókedv támadt fel benne. Ez kaland! Kaland! Aztán megragadta az az érzés, a mely a mult este a torony tetején is megzavarta. Az egész dolog bizarr, nevetséges! Megállott, s kihúzta a levelet a keztyűjéből. Lehet, hogy neveltséges, de kötelessége megtenni; s összeszorított ajkkal ment, ment tovább.

Gondolatban már ott állott előtte, közel hozzá, lehűnt szemmel, várva s figyelve, mit fog érezni, ha kinyitja az ajkát, beszél, talán megcsókolja a haját, az arcát, a kezét. Mintha tükrében látta volna önmagát; hosszú szempillái az arcán pihennek, az ajka szétválllik, a karja tehetetlenül lóg az oldalán. És — érthetetlenül — az ő alakját nem látta sehol.

Ekkor észrevette, hogy ott áll az ajtaja előtt.

Nyugodtan csemetett, de helyett, hogy lebozsátoíta volna a karját; azt a kis foltot, melyet a keztyű szabadon hagy a tenyerén, odaszorította az arcához, hogy meggyőződjön róla, vajjon az ő arca lángol-e úgy?

Az ajtót valami láthatlan kéz nyitotta ki, s egy vörös szőnyeggel borított lépcsőház tárult a léány elé. A lépcső alján egy köcsög, barna-fehér öreg kutya feküdt, mely tele volt bolhával s bánattal. Érthetetlen rémület lepte meg Barbarát, s a lelke futva menekül a Green Parkon át, egyenesen a Valleys-ház halljába. Ekkor egy fiatalos, kék kötényes szelíd, sirástól vörös szemű asszony közeledett feléje.

— Itt lakik Mr. Courtier?

— Igen, kisasszony.

Az asszonynak kevés foga volt, s azok is feketék; és Barbara csak állott... állott nem tudott szólni, s úgy érezte, mintha a teste elvált volna a lélektől itt a napfény és a sötét, vörös lépcsőház között, a mely... hova vezetett...?

Az asszony újra megszólalt:

— Sajnálom kisasszony, ha dolga van vele, mert épen most utazott el.

Barbara úgy érezte, megmozdúl a szive — mint mikor a kifeszített gummi-szalag megremeg, elpattan s hirtelen elernyed. Lehajolt s megsimogatta az öreg kutya fejét, mely a cipője körül szaglászott. És az asszony újra beszélt:

— Természetesen, a címét nem mondhatom meg, mert messze idegenbe ment el.

Barbara mormogott valamit, a minek ő sem tudta az értelmét, s kisértett a napfénybe.

Boldog volt? Búsult? Az utca sarkánál megfordult s hátranézett; az a két fej, az asszonyé s a kutyaé, még mindig ott volt a nyitott ajtóban.

Irtózatosan vágott, hogy kaczagjon — kaczagjon; aztán úgy érezte, szeretne behalnia a sírásba.

XXVI.

A nyugati szél, mely előző este csabítóan sutogott a Courtier és Milton fülebe, az első ősi eget varázsolta a folyó felé. Lassan mozgó, áttetszően szürke fellegek szerették volna legyőzni a napot, mely a korai órákban már csak szeszélyesen, kötelesegből ragyogott.

Mialatt Andrey Noel öltözött, a napsugarak kétségbeesett táncot jártak a fehér falon. Olyanok voltak, mint apró elveszett lelkek, melyeknek nincs holnapjuk vagy szunyogok, melyek rövid, mámoros örömben keringenek — keringenek, s lábuk nem hagy nyomot a levegőben. Egy sötét táblákkal borított oldal-ablak résein füstös színű fényfoslányok szűrődtek be s köteleket fontak az ablak s a tükrök között. Oly vastag, remegő csigavonalakat alkottak, hogy az asszony csodálkozott, mikor kinyitott keze csak levegőt fogott, — oly féltékenyen őrizték a helyet, melyet elfoglaltak, mint a kísértetek — s egy pillanatra szórakozást nyújtottak egy boldogtalan léleknek.

Hogy is legyen boldog, ha a szerelmese harmincz óra óta távol van tőle, s utolsó csókjaival nem úzte el azt a rémet, mely fenyegető veszedelem képeben ráfeküdt a lelkére abban a pillanatban, melyben Milton az elhatározásáról beszélt. Az asszony szeme mélyebbre látott, mint az övé, az asszony lelke üzenetet kapott a sorstól.

Ó legyen a Milton hasznosságának a megölője, ő húzza őt le a sárba, nem segítőtársa, hanem kerékkötője, nem az ihlet fényes napja, hanem nehéz, sötét felleg! Mindez egy skrupulusért, melyet nem tud megérteni. Nem haragudott arra az érthetetlen aggodalomra, de az ő megszokott fatális multja s sympathiája lépcsőről-lépcsőre követte a jövőbe. Ha

így áll a dolog, rövid idő múlva a férfi érezni fogja, hogy a szerelme megalázza őt; ha azontúl is vágyik utána, ahhoz a léleknek semmi köze sem lesz többé, csak a testnek. És ha az indokolatlan aggodalma miatt képes arra, hogy eldobja magától a politikai jövőjét, képes volna arra is, hogy együtt éljen vele, akkor is, ha a szerelme már nem él. Ezt a gondolatot nem tudná elviselni. Belenyilallott a lelkébe, átjárta minden idegszálatát. És mégsem! Az élet nem lehet olyan kegyetlen, hogy ilyen boldogságot adjon, ha újra el akarja rabolni. Az ő szerelme bizonyára nem volt egyetlen ragyogó nyári nap; a Milton szerelme nem volt egyetlen ölelés... mely után nem következik semmi!

Ezen a reggelen helyt adott a saját szépségének. Utána jobban kell vágnia, mint az után a másik élet után s erre a gondolatra elsötétült az arca. Az a másik Élet — oly rideg, s olyan távol van tőle! Az a szeretlen, kimért és neki mégis egyetlen igazi, egyetlen kétségbeesetten átkozottul igazi élet! Ha valóban le kell mondania a közéletéről, hát akkor bőséges kárpótlást fog találni a közös életben, egy gyönyörű, — egyszerű szép dolgok közt, helyhez nem kötött életben, zene és képek között; virágokkal, az egész természettel, olyan barátokkal, a kik önmagukért szeretik őket. — Csodás életben, melyben mindenkihez kedvesek és jók, segítik a szégyeneket, a nyomorultakat és szeretik egymást!

De Miltonnak nem kellett ez az élet! Mi haszna van belőle, ha el akarja hitetni önmagával, hogy erre vágyik. Természetes és igaz dolog, ha érvényesíteni akarja a hatalmát! Vezetni és szolgálni! Nem is szeretné, ha Milton nem volna ilyen.

Ilyen gondolatok kóvályogtak a lelkében, a míg elrendezte a haját, csipkepánczéba burkolta a szivét. Közben szokásos gondosságával észrevette, hogy az öltözésztalán levő vázában hervadt két virág. Kiöntötte a vizet, frisset töltött s érezte, hogy a virág köszönetet mond érte.

Mikor elhagyta az öltözőszobáját, már nem táncoltak a falon az apró napsugarak a szürke fényfoslányokból csavart kötelek nem húzódtak végig a szobán. Az ősz elfoglalta az eget. Elhaladva a hallban levő tükrök előtt, Andrey nem mert belenézni, — az a tükrök mindig igazságtalan volt hozzá! Ekkor hirtelen feltámadt benne az asszony hite a vonzerejének a hatalmában — jobban kell őt szeretnie, mint a lelkiismeretét! De ez az ön-bizalom nagyon gyenge alapon állott, az első támadás rombadöntötte.

Mintha még a barátságos, rózsaszín arcú szobaleány is részvételt nézne reá ma reggel, s minden veleszületett érzés, mely tiltakozott minden ellen, a mi másokat nyugtalanít s nekik fájdalmat okoz, — vagy alkalmat ad arra, hogy őt sajnálják — egyszerre fellázadt benne. Gondja volt reá, jobban mint valaha, hogy még önmaga előtt se áruljon el semmit.

Az után úgy töltötte el a reggelt, hogy gépiesen elvégzett minden megszokott kicsiséget. Közben szüntelenül érezte azt az ellenállhatatlan vágyat, hogy elvigye Miltont Angliából, s meggyőződjön róla, vajjon az az ezer szépséges dolog, a mit neki mutatna, nem szeretné-e meg vele mindazt, a mit ő maga szeret.

Leánykorában három évet utazott külföldön. És Eustace még soha sem volt Olaszországban, soha sem járt a csodás alpei völgyek között! Aztán emlékezetébe tolokodott a Temple-beli lakásának a képe, s halálra taposta az előző gondolatot.

Nincs Titiannek olyan színe, nincs olyan gentian, rozsdásbarna lomb és havasi rózsza, mely elbódítsa azoknak a könyveknek, azoknak a papirosoknak, annak a könyveknek szerelmességét! És újra érezte a könyvek borszagát, épen olyan élesen, határozottan, mint akkor, mikor nesztelenül suhant jobbra-balra s teljesítette ápolónői kötelességét. Aztán újra végig ömlött rajta az a meleg, csodás érzés, mely vele volt azoknak a felséges napokon — szerelem — mely titokban megsejti, hogy közeleg a győzelem, a tökéletes beteljesülés ideje; — gyönyörűsége érzés, melyet a tudat kelt, hogy minden percét, minden mozdulatát, minden gondolatát odaadja és az az

EGY MAGYAR NÉPFÖLKELŐ DANDÁR TÖRZSKARA OROSZ-LENGYELORSZÁGBAN. — Jely Gyula, a harcosterre kiküldött munkatársnak felvétele.

édes, öntudatlanság, mely várta azt az isteni, visszavonhatlan pillanatot, a mikor odaadhatja önmagát, s az övé lehet. Eszébe jutott az is, milyen fáradt, halálisan, szépségesen fáradt volt, s mégis folyton mosolygott attól a belső örömtől, mely érette fáradt.

Osszerezte a csengő hangjára. Milton azt sürgönyözte, hogy délután jön! Elhatározta, hogy nem mutat semmit azokból a fellegekből, melyek elsötétítik előtte az egész világot. Mely léleketetett vett és várta a szerelmese csókját.

Nem Milton volt, hanem Lady Casterley. A rémülettel az asszonynak a fejébe futott a vér, a halántéka lüktetett. Aztán észrevette, hogy az előtte álló kicsi alak is remeg s odatolt egy széklet.

— Nem ül le, kérem?

Annak a köszönetet mondó öreg hangnak a csengése élesen felidézte benne a mouklandi kertjének az emlékét, a mint ráborult a nyár édes melege, ragyogása. Eszébe jutott Barbara, a mint ott állott a kapujánál, s mint egy torony, úgy emelkedett a kicsi öreg dáma fölé, a ki most nagyon hallgatva, nagyon becsélt, sápadt arccal nézett felé. Azok az elefantosbontó résett vonások, azok az éles és mégis elfátyolozott szemek, azók a sokszor kísértették. Olyan volt az egész, mint egy valóra vált rossz alom.

— Az unokám nincs itt, úgy-e?

Andrey megrázta a fejét.

— Hallottuk az elhatározását. Magával szemben nem kerülgetem a forró kását. Szerencsétlenség mindnyájunknak — nekem pótolhatlan csapás. Ismerem s szerettem, a mióta a világon van, s elég örült voltam, de álmokat szőtem magammal róla. Azon gondolkoztam, vajjon maga tudja-e, hogy mennyire számítottnak reá. Meg kell bocsátania egy öreg asszonynak, hogy így jött ide. De az én koromban már kevés dolog számít, de az a kevés nagyon számít!

És Andrey azt gondolta:

— Az én koromban csak egy dolog számít, de az jobban számít a halálnál!

De hangosan nem szólt. Kihez beszéljen? Ehez a rideg vénasszonnyhoz, a ki a világ testét öltött megszermélyesítője. Minek, mi a haszon a szavakból?

— Magának megmondhatom, — folytatta annak a kis alaknak a hangja, mely betöltötte az egész szobát, a maga szürke jelenlétével — a mit másoknak nem tudnék elmondani, mert maga nem kemény-szívű!

Remegés futott végig a megdicsért szivtől a néma ajkákig. Nem, oh nem volt kemény-szívű! Még ennek a kicsi vén asszonynak a számára is van jó érzése, sajnálata! Meghallja, hogy a hangjából az aggodalom kitörölte a zsarnokságot!

— Eustace nem tud élni a hivatása nélkül. A hivatása: ő maga. S kell, hogy dolgozzon, vezessen, érvényesüljön a tehetsége. Amit magának adott, nem az ő igazi enje. Nem akarom magát bántani, de az igazság igazság, s mindnyájunknak meg kell hajolnunk előtte, lehet, hogy keményen hangzik, amit mondok, de a fájdalomat tisztelni tudom.

A fájdalmat tisztelni! Oh igen, ez a szürke látogató meg tudja ezt tenni, úgy ahogy a tenger felett száguldó szél tiszteli a víz felszínét, a levegő a rózsza szirmait, de hogy a szivéig hatoljon, hogy megértsen a fájdalmát: ezt nem tudja megtenni az öreg kor az ifjúságnak! Ép oly lehetetlen, mint hogy kinyomozza a levegőben keringő feeskék útjait, azokét ott a folyam felet, vagy belopózzon annak a finom illatnak a szülőhelyére, mely ott a gyönyörű virágos edény felől árad. Hogy tudhatná, mi történik ő benne — ez a kicsi vén asszony, akinek hideg a vére? És Andreynek az az érzése volt, mintha nézné, hogy dobálja őt valaki annak a héjával és magjaival, amit az ő lelke már megevett. Szeretett volna felállni,

megfogni az öregkor hideg, pókszerű kezét, belemártani a keblébe, s odakiáltani:

— Nézd, fogd meg és... hallgass!

De közben, nem szűnt meg az a különös, tompa részvét, melyet annak a balálsápadt, élesen metszett arenak a tulajdonosa iránt érzett. Nem az ő hibája, hogy eljött! Aztán újra Lady Casterley beszélt:

— A végső határnál vagyunk. Ha nem szünteti be most, azonnal, később még nehezebb lesz magának. Tudja Milton milyen határozott Nem lehet őt eltéríteni. Ha maga elszakítja őt az élethivatásától maga fogja megadni az árát. Nem várhatok egyebet, mint gyűlöletet, hogy így beszélék de higgye el nekem, nemcsak az ő javát célozza az, amit mondtam.

Örült, szívszorogató düb lepte el az asszonyt. Az ő java! Annak a holttestnek a java, melyből most szállott el a lélek, annak a virágnak a java, melyre már ránehezedett egy emberi sarok; annak a vén kutyanak a java, melyet utoljára hagy el a gazdája! Lassan lassan ólomcsúly ereszkedett remegő, lázongó szivére. Ha most, azonnal nem vet véget! Végre hangosan ki vannak mondván a szavak, melyekről jól tudja, hogy hosszú órák óta reszketnek a lelke mélyén. Igen, ha nem teszi meg, többé nem lesz egy pernyi nyugalma, érezni fogja, hogy élő halálra kényszeríti, tudni fogja, hogy megzsérgósítottette a szerelmét és büszkeségét. És figyelmeztette őt erre! Az a gondolat, hogy valaki más, ez a rideg vén asszony, abból a rideg világból, foglalta szoba azt, ami a szerelmét és büszkeségét kísértette, azokon az évszázadokon át, melyek azóta teltek el, hogy Milton az elhatározásáról beszélt; hogy valaki más mondja el azt, amit a szive rég tudott, olyan éles fájdalommal töltötte el, mintha késeket mártának a testébe. Ezt semmi esetre sem tudta elviselni.

Felállott s azt mondta:

— Kérem, hagyjon el most! Még sok dolog van, mielőtt elmegyek.

Sajátságos örömmel látta, hogy rémület tükörződik azon az öreg arczon; sajátságos gyönyörűséggel látta, hogy azok a kezek — melyekre támaszkodva tulajdonosuk felállott, — remegnek, hallotta a töredezett hangot:

— Elmegy? mielőtt... mielőtt ő jön? maga nem... nem fogja... őt... többé látni?

Gyönyörűséggel figyelte a tétovázást, mely nem tudta: köszönjön, áldjon, vagy szó nélkül menjen tova? Sajátságos gyönyörűséggel látta, mint borítja el a vér az elefáncsont színű arcot; a hervadt ajkak mint szorolnak össze. Aztán mikor mégis meghallotta a suttogva mondott szavakat: «köszönöm, kedvesem» — megfordult, mert úgy érezte, nem tudja többé elviselni az a hangot... ezt az alakot. Az ablakhoz ment s az üveghez szorította a homlokát, arra törekedett, hogy ne gondoljon semmire. Kocsizörgést, hallott — Lady Casterley elment. És ekkor azt érezte, a mi a legirtózatosabb minden emberi érzés között: — nem tudott sírni!

Eletének ebben a legkeserűbb, legelhangyottabb pillanatában, érthetetlenül nyugodt volt. Világosan, határozottan látta, mit kell tennie, hova kell mennie. Hamar kell megtörténnie, különben nem történik meg soha! Gyorsan! Gyorsan! És egyszerűen. Összeesomagt egyet és mást, elküldte a leányt kocsirt. s leült, hogy írjon.

Nem szabad semmit tennie, semmit mondanía, a mi felizgatja s visszaidézi betegségét. Legyen minden józan, egyszerű! szörnyű volna, megsejtetni, hova megy, olyan levelet írni, melyre repülve keresi és siet hozzá. De azok a nyugodt, megfontolt szavak, melyek gondolkodóba ejtének, melyeket olvasva gondolkodik és vár... vár, a míg soha sem keresi őt többé... összefűzték a szívét.

*

Mikor elvégezte az irást, lepecsételte a levelet, mozdulatlanul, testben és lélekben zibbadtan ült a helyén s lepecsételte s igyekezett megérteni, hogy most még mi van hátra. Hogy menjen... ennyi az egész!

A bőröndjei már lent voltak. Azt a kicsi kalapot választotta, melyet ő legjobban szeretett, s a legsűrűbb fátylalt kötötte reá. Aztán magára vette hosszú utazó köpenyegét, felhúzta a keztyűjét, s belenézett a nagy tükörbe. Látna, hogy már nincs semmi sem hátra, fogta a táskáját, s lement.

Az úton túl, a víz mellett egy gyermek sirt, s erre a szenvedélyes fűlértől zokogásra, melyet csak az előző könnyek által okozott fuldoklás szakított meg, az ajkára szorította a kezét. Mintha a saját, elszabadult lelke vergődne ott...

Kihajolt a kocsiból, s odaszólt a leánynak:

— Menjen, s vigasztalja meg, szegényt!
Csak mikor egyedül volt a vonatban, s biztonságban érezte magát hivatlan szemek elől, tört ki belőle a kétségbeesett sírás. Az a fehér füst, mely az ablakok előtt lebegett el, nem foszladozott, mint az ő öröme volt! Nem voltak illúziói, tudta, hogy vége van! Az első naptól az utolsóig... nem tartott még egy óráig sem! De még ebben az órában sem adta volna oda a szerelmét az egész világnak, azt a szép gyönyörű szerelmet, mely sirba szállott, mint a halott gyermek, mely soha soha sem fogja többé érinteni sóvár újjaival az anyja keblét.

XXVII.

A Courtier elhagyott lakásáról visszatérve azzal a hírrel várták Barbarát a Valleys Házaiban, hogy Lady Casterley sürgősen hívatta.

Mikor a parancsnak engedelmességre Raenshamba érkezett, nagyanyját és Lord Dennis-t a fehér teremben találta, az egyik nagy magas alak előtt állottak, mikor a Barbara lépteit hallották s látszólag nézték a vidéket. Megfordultak, de egyik sem szólott, még csak a fejével sem bólintott egyik sem. Barbara csak a Milton betegsége előtt látta nagyanyját, azóta nem találkozott vele, azért különösnek találta, hogy így bánjanak vele; ő is szólanul állott meg az ablak előtt. Egy nagy darázs igyekezett felmászni az üvegen. Aztán zümmögve csúszott le.

Lady Casterley hirtelen megszólalt:

— Öljétek meg!
Lord Dennis elővette a zsebkendőjét.
— Nem azzal, Dennis, bepszokolná. Végy egy papírvágót.
— Ki akartam tenni az ablakon; — mormogta Lord Dennis.
— Hagyd, Barbara a keztyűs kezével inkább megfoghatja.

Barbara közelebb ment.
— Azt hiszem, lódarázs — szólott.
— Valóban, — hagyta helyben Lord Dennis.

— Ostobaság, — mormogta Lady Casterley — egészen közönséges darázs.
— Tudom, hogy lódarázs, nagymama. A gyűrűi sokkal sötétebbek.

Lady Casterley lehajolt, s mikor újra felgyenesedett, egy papucs volt a kezében.
— Ne bosszantsa azt az állatot, megszurja! kiáltott Barbara, s megfogta a csuklóját, de a vénasszony kiszabadította a kezét.

— De igen, s úgy megütötte a papucs talpával, hogy a rovar élettelenül hullott le a földre. — Minek jött be, itt nincs helye.

Aztán, mintha ez a kis incidens más három emberrel történt volna, újra hallgatva állottak az ablak előtt.

Egyszerre Lady Casterley Barbarához fordult.

— Nos; tudatára jöttél már, hogy mit tetél?

— Ann! — mormogta Lord Dennis.
— Igen, igen; Barbara a kedvence, de ez nem fogja őt megmenteni. Az az asszony — dicséretére legyen mondva... ismételt: *dicséretére legyen mondva*: elment. Egészen úgy hogy, Eustace ne találja meg — a míg újra nincs eszénél.

Barbara hirtelen, éles lélegzétvétellel szólott:

— Oh! szegény!

De Lady Casterley arca kegyetlen kifejezést öltött.

— Ah! Igen! Nagyszerű! De csodálatos, én Eustacere gondolok.

Az egész kis alak tetőtől talpig remegett, mikor hozzátette:

— Neked pedig tanulság, hogy tüzzel ne játszá!

— Ann! mormogta Lord Dennis újra, s karonfogta Barbarát.

— A világ, — folytatta Lady Casterley, oly hely, ahol tények beszélnek, nem romantikus elképzelések. Te több rosszat csináltál, mint a mennyit valaha jóvá tehetnél. Én magam voltam nála. Nagyon meghatott. S ha nem történnék a te ostoba cselekedeted...

— Anne! szakította félbe őt újra Lord Dennis.

Lady Casterley elhallgatott, s kicsi lábával dobolt a földön. Barbarának lángok lobogtak a szemében.

— Szeretne még valamit agyontaposni, nagymama?

— Babs — hangzott most erre felé a Lord Dennis figyelmeztetése; de a leány öntudatlanul a szívéhez szorította a kezét, s folytatta.
— Nagyon szerencsés, hogy ma vadol... ha tegnap lett volna...

Ezekre a sötét szavakra Lady Casterley elfordult. A papucs nyomán apró homályos foltok támadtak a fényes padlón.

Barbara az arczához emelte azt a kezét, melyet olyan göresösen szorongatott.

— Ne hagyja, Dennis bácsi, ne engedje hogy tovább folytassa, most ne...

— Nem, kedvesem, nem, bizonyára nem. Elég volt.

— A te szentimentális örültség hozta ezt a szerencsétlenséget arra a fiúra; hangzott újra Lady Casterley a legtávolabbi sarokból.

Barbara, annak a kéznek a gyöngéd nyomására, mely most újra a dereka körül volt — nem felelt, s a csendet újra betöltötte azoknak az apró lábakkal a hol távolodó — hol közeledő kopogása. Az a kettő az ablaknál egy szót sem szólott, s a léptek újra az ablak felé közeledtek.

Hirtelen Barbara, a földre mutatva, felkiáltott:

— Oh! Nagymama, az Isten szerelméért álljon meg már egyszer, hát nem ölte meg már egyszer, hát nem ölte meg elég jól azt a lódarászat... még akkor is! ha ide jött, a hol nem volt semmi keresni valója!

Lady Casterley megvizsgálta a rovar egészen szétroncsolt maradványait.

— Utálatos! mondta; de mikor újra beszélt, a hangja kevésbé kemény, inkább veszekedő volt:

— Hát az az ember... minek is hívták — megszabadultál tőle?

Barbara mélyen elpirult.

— Gyalázza csak a barátaimat, s egyenesen hazamegyek, s többet soha sem beszélnek magával!

Egy pillanatra úgy tetszett, hogy Lady Casterley megüti az unokáját, aztán egy kis gúnyos mosoly futott végig az arczán.

— Dicséretre méltó feltevés! jegyezte meg. Barbara elbocsátotta a bátyja kezét és a dühtől remegve kiáltott:

— Mindenesetre, jobb, ha elmegyek. Nem tudom, mért hívatott!

Lady Casterley jéghidegként felelt:

— Hogy az anyádnak és neked tudomására hozzam annak az asszonynak a csodálatos önzetlen viselkedését — hogy figyelmeztesselek, vigyázz Eustacere, ki tudja mire képes most — hogy alkalmat adjak neked valamennyire jóvá tenni az örültségedet. Ezenkívül még valamire akartalak figyelmeztetni...

— Mi az?

— Majd én... szakította félbe Lord Dennis.

— Nem, Dennis bácsi, hagyja, vegye elő nagymama újra a papucsát!

A fal felé húzódtok, kiegyenesedett, félelmes jelenség volt. Magasra emelt fejével; Lady Casterley hallgatott.

— A kezében van? Készenlétben van? kiáltott Barbara; — Szerencsétlenségére az, a kit össze akar törni... elröpült!

Az ajtóban egy hang jelentette:

— Lord Milton!

Nesztelenül, gyorsan jött, megelőzte a bejelentést, s már csaknem érintette azt a kicsi csoportot az ablaknál, mielőtt azok észrevették volna. Az arca kísértetiesen rémes volt — a napsütött arczok különös színével mikor nincs bennük egy csepp vér sem. A szem — mindig a legelevenebb része — most olyan irtózatos, halálos dühvel volt tele, hogy az a három önkénytelenül elfordította a tekintetét.

— Egyedül akarok magával beszélni, szólott Lady Casterleyhez.

Talán életében először most remegett meg s árult el látható félelmet az a kicsi, féktelenül legyőzhetetlen kicsi alak. Lord Dennis félrevonta Barbarát, de az ajtónál odasúgta neki:

— Maradj itt csendesen, Babs; nem szeretem ezt a dolgot.

Barbara észrevétlenül ott maradt az ajtóban.

Az a két hang, messze, a nagy fehér terem végén, ijeszten, félelmetesen remegett, az izgalom minden szónak természetfeletti behatoló képességet adott s a leány felizgatott képzeletének úgy tetszett, hogy a beszélőknek minden mozdulata borzalmasan szabályos, mint azoké a kis alakoké volt, melyeket egyszer egy párisi bábszínházban látott.

Hallotta, hogy Milton rettenetesen száraz és keserű szavakkal vádolja a nagyanyját. Mind közelebb és közelebb húzódtok, míg végre — látva, hogy annyira sem veszik, mint egy élettelen szobrot — ott állott újra az ablaknál.

Most Lady Casterley beszélt:

— Nem nézhetem, hogy a szemem előtt pusztulj el, Eustace. A mit tettem, nagyon drága, azért tettem. A legjobbat akartam a számodra.

Barbara látta, hogy a Milton arczát rémes mosoly torzítja el, az a nevetés, mely gyűlölettel veti meg a kinczóját.

Lady Casterley folytatta:

— Igen úgy álls ott, mint egy ördög. Gyűlölj, ha úgy tetszik, de ne légy árulónk azzal, hogy sirj és jajgass, mert nem lehet tied a hold. Vérted fel magad, s szállj le a csatába. Fiú! ne légy gyáva!

A Milton felelete olyan volt, mint egy ostorcapás.

— A teremtsé! Hallgasson!

Irtózatos csend következett. Nem a szavak brutalitása, hanem a minden feket széttépett, meztelen erő, mely mint a lánczairól szabadult véréb nem ismer kimélelet, úgy megrémítette Barbarát, hogy felkiáltott. Lady Cas-

MAGYAR HUSZÁROK A TŰZVONAL MŰGÖTT EGYIK OROSZ-LENGYELORSZÁGI HARCTERÉN. — Jelfy Gyula, a harcstérre kiküldött munkatársunk felvétele.

terley egy székre roskadt. És Milton, egy tekintetre sem méltatva őt kiment. Barbara tudta, hogyha a nagyanyjuk halva esett volna össze, Milton akkor sem állott volna meg mellette. Odafutott, de a vénasszony intett a karjával:

— Menj utána, siess; ne hagyj egyedül!

Abból a vézna hangból kisíró félelem átjárta a leány szívét is s utána futott a testvéreinek.

Akkor érte utól, mikor beült a motorba, melylyel jött — s szó nélkül ő is becsúszott melléje. A chauffeur feje megjelent az ablaknál, de Milton csak intett, mintha azt mondaná: «Mindegy, bárhová, csak el innen!»

Barbarának pedig egy gondolat villant át az agyán:

— Ha csak itt tarthatnám magam mellett!

Kihajolt s csendesen szólott:

— Nettelfoldba Sussexben. Ne törődjön a benzinnel, vehet útközben. Kérhet, amit akar. Gyorsan!

Az ember habozott. Végignézett a leányon, aztán szólott:

— Jól van, kisasszony. Nettelfold-Dorking mellett, igen?

Barbara bólintott.

XXVIII.

Az istállók felett levő óra hetet ütött, mikor Barbara és Milton gyorsan mozgó kicsi kocsijukkal kigördültek a nagy vaskapun. Bár az autó csukott volt, a nyitott ablakokon keresztül becsapott az aprón szitáló eső. Hűsítette a leány égő arczát s enyhítette a félelmet, melylyel ez az utazás eltöltötte.

Mert most, hogy a sors valóban kegyetlen volt, hogy már nem függött a Milton akaratától, hogy megkímélje magát a szenvedéstől, vértét a szíve érte e sikerült is neki, hogy egészen elfeledkezzen önmagáról.

Az a mozdulatlanság, melylyel Milton a

Barbara közbejöttét fogadta, valóban ominózusnak tetszett. S bár a leány hallgatva ült a kocsisarkában, az egész asszonyi fufangja kétségbeesett munkában volt, hogy valami módot eszeljen ki, melylyel behatolhat a lelke titkos rejtekeibe. De Milton azt sem látta, hogy háttal fordítva Londonnak, már a Richmond-Parkban gördülnek tova.

A fák, melyeket sötétségbe burkolt az eső, mogorván figyelték ennek a sebesen mozgó, vörös doboznak a száguldását; még most sem békültek ki a gondolattal, hogy ezek a durva betolakodók megrontották illatos szellőjét esendűket. Az édes szagú fűvön legelő szarvasok pedig nyugtalanul emelték fel az orrukat, mintha azt mondanák: Megmérgezői a sáfrányoknak, a levegő tisztaságának a beszenyvezői!

Barbara bizonytalanul érezte a külső fellegeteknek, fáknek, szelkeknek a komoly ünneppélyességét. Ha belelopózna ebbe a homályos mozgóbörtönbe és segítené neki, ha csak jönne, mint az álom, ellopna a sötét bánatot s egy pillanat alatt örömmé változtatná a bűt! De nem jött, künt maradt, ott lebegett tűnődő sóvárszárnyain; bent pedig áthidalatlan maradt az a nagy szakadék, mely két lélek között tátongett.

Mit beszélhetett a leány? Hogy erőszakolhatta Miltont arra, hogy beszéljen, mondja el mit akar tenni? Igazság szerint, miféle alternatívák előtt állott? Makacsul lemond a mandátumáról s vár, a míg Andrew Noelt újra megtalálja? De ha meg is találná, csak ott volnának, a hol voltak. Az asszony elment, hogy ne legyen kerékkötője az életének, s előlrol kezdődne az egész! Vagy — a mint nagymama biztatta — felvértezi magát s alá száll a csatába? De ez visszavonhatatlan mindenek a végét jelentené, mert ha Andreynak most ereje volt, hogy elmenjen, bizonyára soha sem jön vissza, hogy másodsor is bele szőljön az életébe. Egy ijesztő gondolat mar-

kolt bele a Barbara lelkébe. Hátha lemond mindenről, ott hagy mindent s beledobja magát az ismeretlen sötétségbe! Az emberek néha megtették ezt, ha a szenvedély hullámai össze-captak felette. De bizonyára nem Milton — az ő erős hitével! «Ha a pacsirta dala nem jelent semmit, ha az a nagy kétség felettünk csupán a képzeletünkben született mocsar, — ha mi csak céltalanul mászunk tova s nem viszünk semmit előre — — győzz meg erről Babs és én áldani foglak mindörökké!»

De hát meg volt-e még neki ez a horgonya, mely megakadályozza, hogy a hullámok kiragadják a végétlen tengerre? Ez a hirtelen gondolat a Halálra annak, a kinek gyönyör volt az élet, a ki még soha sem látta szentől szemben a nagy csendességet, — rémületet okozott. Mereven a chauffeur háttára szegte a tekintetét s annak a barna kabátos széles hátnak a szoliditásában valamelyes megnyugvást talált.

Egy bér-autóban, a Richmond-Park közepén voltak! Halál! Képtelen, hihetetlen Halál! Butaság volt félni! Kényszerítette magát, hogy Miltonra nézzen. Úgy tetszett, hogy alszik. A szeme bezűnyva, a karjai összefonva; — csak a szempillák remegése árulta el. Lehetetlen volt megmondani, mi történik ebben a rettenetes éber-álomban, mely azt az érzést keltette a leányban, hogy ő tán ott sincs, annyira visszavonult Milton önmagába!

Egyszerre csak kinyitotta a szemét és hirtelen megszólalt:

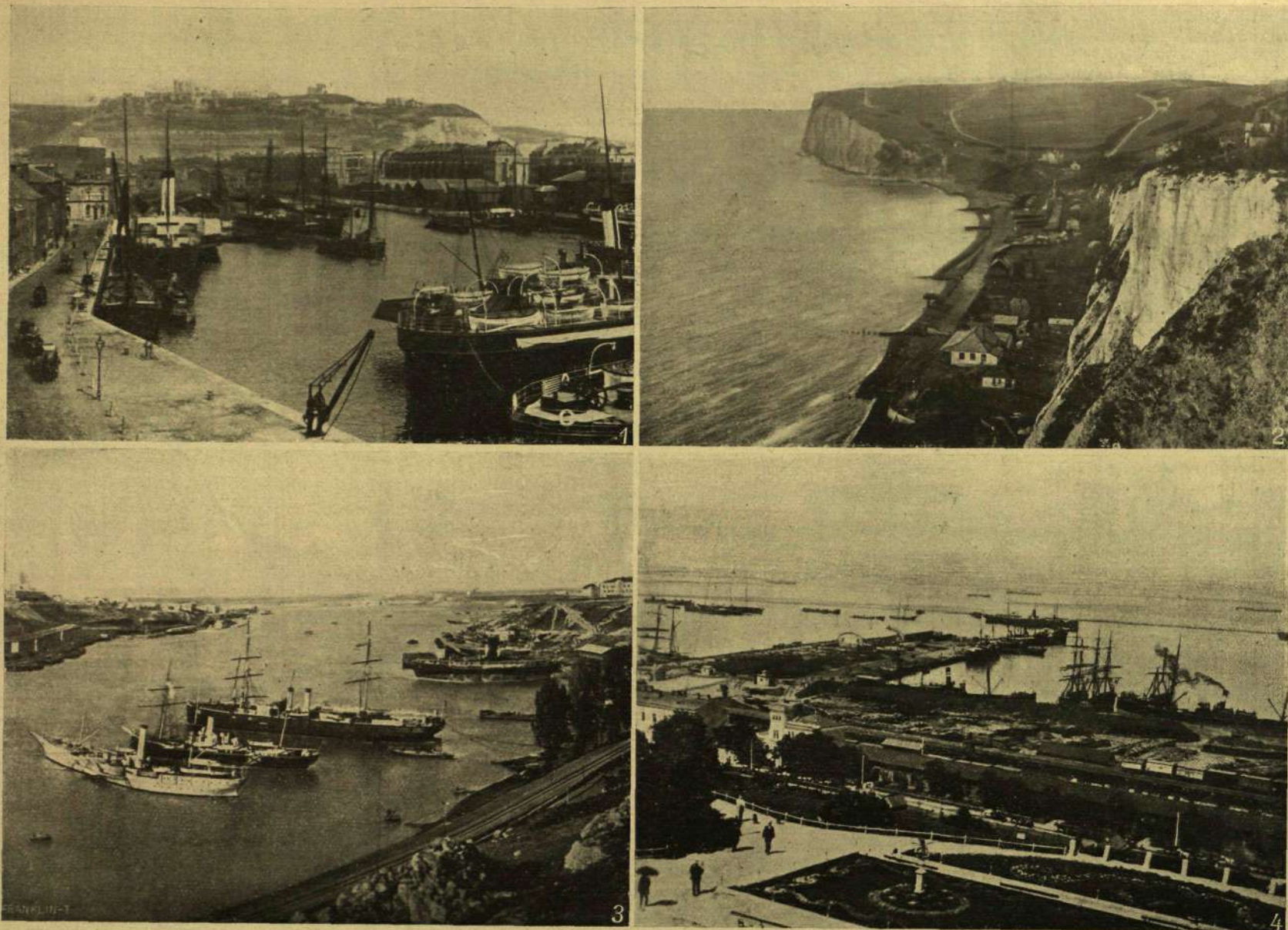
— Úgy hát azt gondolod, hogy kárt teszek magamban Babs?

A leányt rettenetesen meglepte, hogy így beelátott a gondolataiba, azért nem tehetett egyebet, minthogy félrevonulva dadogja:

— Nem, oh nem!

— Hová megyünk ebben a mozgó dobozban? — Nettelfoldba, vagy máshová szeretnél menni?

— Mindegy, ez is jó.

1. Dover kikötője. — 2. A calaisi part azon része, mely legközelebb esik Angliához. — 3. Szobasztopol. — 4. Odessza.

A HÁBORÚS ORSZÁGOKBÓL.

Barbara, nehogy visszaessen abba a morgorva hallgatásba, birtokába kerítette a kezét. Gyorsan sötétedett, s mikor az autó elhagyta maga mögött Surbiton villáit, óriási sebességgel röpült tova magas fenyők s nagy hangafüves rétek között, melyeken már ott ült a hervadó fény között az est.

Egyszer Milton különös, lassú hangon megszólalt:

— Ha akarom, csak ki kell nyitnom ezt az ajtót, s ki kell vetnem magam. Te, ah azt hiszed, hogy a máé minden, holnap meghalunk, — győzz meg erről, hogy ezzel az ugrással megszabadulok, győzz meg arról, hogy igazad van, — s én — — kiugrom!

Aztán, talán megsajnálta a leányt, mert megjegyezte:

— Nincs semmi baj; Babs, kényelmesen alszunk ma az ágyainkban!

De a leány annyi kétségbeesést olvasott ki a hangja gyengeségéből, hogy jobban szeretne volna ha hallgat.

— Legalább ne kiáltunk, a mikor nyúzzák a bőrünket, legyünk csendben, ha egyebet úgy sem tehetünk. Sajnálom, hogy megzavartalak!

Barbara mind közelebb lopozott hozzá és halkan suttogta:

— Ha csak — — Beszélj, szólj hozzám! Milton a kezét simogatta, de hallgatott.

Az autó szokatlan sebességgel rohant s rettentő ropogásokat hallatott. Barbarát pedig lázas vágy borította, de nem merete megvalósítani; szerette volna megfogni a férfi fejét s lehúzni a ruha rincei közé, s a kehlén elringatni. Úgy érezte, hogy a szíve üres és féltékeny; s olyan édes érzés lett volna, ha valami meleg simul hozzá. Mintha minden, ami igazi, anyagi, megnyugtató, — elpárolgott volna. Ezek között a tovaröpülő sötét fenyő-kisértetek között, — melyek mintha két világ határát jeleznék, semmi sem nyugtatta volna meg s vette volna el a vadonba tévedt gyermek érzését, mintha egy arcot érezne a kebelén.

A gép lassította a menetét, a chauffeur

meggyújtotta a lámpáit, aztán megjelent széles arca az ablaknál.

— Itt meg kell állanunk kisasszony, benzine van szükségünk. Nem méltóztatik itt ebédelni?

— Nem, — felelt Barbara.

Mialatt végig haladtak a kis városban, megvették a benzint, kérdezősködtek az út után, Barbara nyugodtabb volt, s bizonyos érdeklődéssel nézett körül. Aztán mikor megint útból voltak, elgondolta: Ha csak aludna! A tenger megvigasztalná! De a szemei tágra nyitva meredtek maga elé. Ó maga alvást színel, kissé félrehajította a fejét, s apró hangokat hallatott, melyekből alvási lehet következtetni. A kerekék lázas forgása, a kocsi nyirkosága, a tovasuhanó sötét fák, a nedves páfrány beáradó illata, — — — mindennek használnia kell! Aztán érezte, hogy Milton valóban belesüllyed a sötétségbe — és aztán — — ő sem tudott semmiről.

Mikor felébredt abból az álomból, melybe Milton látta elmerülni, a gép lassan kapaszkodott fel egy meredék hegyre, mely mögött felkelt volt a hold. A levegő tele volt édes, erős, tiszta illattal, mintha virágos réteken suhant volna keresztül.

— A fenyérek! — gondolta; — valószínűleg aludtam én is!

Hirtelen rémülettel körülnézve, kereste Miltont. De ő ott ült, úgy mint az előbb, — hátradőlve a kocsi sarkába, maga elé meredő tekintettel. Ez volt az egyetlen életjel rajta. Félig ébren, mint egy nagy, puha gyermek, melyet felriasztottak álmából — átölelte a bátyját s odatapadt hozzá. Az a gondolat, hogy Milton így ült tágra nyílt szemmel, messze kalandozó lélekkel, a míg ő hűtlen lett az őrszolgálatához — heves fájdalmat okozott. De az ölélére nem kapott feleletet, s most már teljesen ébren, szegyenkezve s megsértve, Barbara félrefordította az arcát.

— Csak egy kis ideig, Eusty, egy kis ideig...

— Csak egy kis ideig, Eusty, egy kis ideig...

— Csak egy kis ideig, Eusty, egy kis ideig...

— Csak egy kis ideig, Eusty, egy kis ideig...

mint egy bebörtönözött élő fényesség, — olyan volt, mint a madár szeme és élete ott a gyorsan mozgó sötétségben. Úgy tetszett, hogy ez a nagy félelmes szellem, mely rosszindulattal kóvályog a holdfényben úszó fű felett — hirtelen lecsap, körmei közé ragadja s elnyeli mindazt, a mi betolakodik ezeknek a magas réteknek a vad magányába, szabadságába. Barbara csaknem várta, hogy kihallszik belőle a keselyű hosszan elnyújtott kiáltása. Hol voltak az ő szárnyai, azok a szárnyak, melyek álmában a csillagokba emelték őt és ébren még a földről sem tudták megmozdítani?... Hát a Milton szárnyai hol vannak?

Visszahúzódott a kocsi sarkába; egy könnyű lopozott ki lecsukott szemhéjai alól. Egy másik követte, aztán még egy másik. Mind gyorsabban és sűrűbben törtek maguknak utat. Aztán érezte, hogy köréje fonódik a Milton karja s hallotta a hangját is.

— Ne sirj, Babs!

Az őszön megsugta, hogy mit kell tennie. Odahajította a fejét a testvére mellére, s keservesen zokogott. A mint a faldokló sirással küzdött, mind egyre enyhült a szerencsétlensége, tudta, hogy Milton soha sem fogja magát olyan nyomorultul elhagyottnak érezni, mint mielőtt arra törekedett, hogy megvigasztalja őt. Az egész csak rossz álom, s nem sokára fel kell ébredniök! És boldogok lesznek, olyan boldogok, mint néhány hónappal az előtt. Halkan suttogta:

— Csak egy kis ideig, Eusty, egy kis ideig...

— Csak egy kis ideig, Eusty, egy kis ideig...

— Csak egy kis ideig, Eusty, egy kis ideig...

— Csak egy kis ideig, Eusty, egy kis ideig...

XXIX.

Mivel az öreg Lady Harbinger a következő év február havában meghalt, a fia s a Barbara esküvőjét júniusra kellett halasztani.

A tavasz édes vadságából még sok tapadt az ingoványos mouklaudi határra az esküvő reggelén.

Barbara már fent volt, s lovaglórúhában állott a tükör előtt, mikor a komornája fel akarta ébreszteni; s látva Stacey milyen bá-

1. Batum. — 2. Cyprus szigete, melyet az angolok annektáltak. — 3. St. Adresse, Le Havre elővárosa. A belga kormány székhelye Franciaországban. — 4. Angol tengerészek a Yser-nél harcköznél egy hajón menekülnek.

A HÁBORÚS ORSZÁGOKBÓL.

muló szemekkel nézi a lovaglósizmákat, nevetve szól:

— Nos, Stacey?

— El fog fáradni.

— Ostobaság; hiszen nem visznek akasztani.

A lovászt elküldte, s egyedül vágatott arrafelé, a hol egy évvel előbb Courtierrel lovagolt. Ott, a még alig bimbozó hangfű között egy-két mérföldnyi egyenes terület volt, melyen gyönyörűséges hosszú galoppban lehetett végigszáguldan. Kitaróan kapaszkodott fel a meredek úton, s úgy érezte, a lelke előtt lovagol, vágyik fel a bibiczek és pacirták közé, szeretné már érezni, mint porlik alatta a tőzeges talaj, s csapkodja az arcát a reggeli szél ott fent, a sötétkék ég alatt.

Ennek a forróvérű paripának a hátán, mely bármely pillanatban örömmel ugrana ki ragyogóra kefélt barna bőrből, mely szuszog és prüszköl jökedvében, s néha-néha rá néz egyik szemével, hogy kitalálja a szándékait, melynek ajkai közül ki-kis csengett a zabla halk zeneje, melynek fel-feltörő féltelensége csak még szorosabb ölelést kért tőle, — minden gyönyörűséges türelmetlenséggel töltötte el, ami nem egyesült tökéletesen ezzel az élet-erővel.

A tetőre érve, galoppa buzditotta a lovat. A szél élesen csapdosta az arcát, a nyakát, minden izomszála feszült, a vére lüktetett — a mozgás extasisa volt ez!

Ott állott meg, a hol Courtierrel együtt nézték a legelő ponyvak. Ez most már csak emlék volt; — egy kicsit bizonytalan, egy kicsit édes, mint egy kivételesen szép tavaszi napnak az emléke, a mikor a szemünk láttára virítanak ki a fák s az egész világ — csupa féltelen kacérságból, — citromvirágszagot lehel. A ponyk most is ott voltak, s ott ragyogott a messzeségben a tenger is. És Barbara nem gondolt semmi másra, mint hogy

milyen jó élni! Az élet tele van mindennel, édességgel, gyönyörrel, szabadsággal és erővel! Messze, messze, egy tanyaház felett két sólyom keringett nagy, széles köröket írva le a levegőben. Nem irigyelte őket, — olyan boldog volt, — olyan boldog, mint a harmatos reggel. És egyszerre ellenállhatatlan vágyat érzett a hegytetők, a nagy hegytetők után, a honnan semmi sem látszik, csak levegő-ég.

— Meg kell próbálnom, — gondolta, — egyszerűen: kell!

Lecsúszott a lováról, végigfeküdt a földön, s egyszerre eltűnt a szeme elől minden, nem látott mást, csak az eget. A föld keménységétől megömta a testét a fiatal, sarjadzó meleg puha hangfű, a szél nesztelenül suhant el felette, nem is érintette őt. A lelke egygyé olvadt azzal a nyugodt, elképzelhetetlen szabadsággal. A saját meglepedésére fölé emelkedett. Azt sem tudta többé, van-e öröme oka.

Hal, a ló, szerette volna megenni a gazdája ujját, s ezzel visszahozta őt a valóságba. Felült a lóra, s lejtött a hegyről. Hazafelé közeledve, keresztül vágott egy rétet, melyen két kis patak ezer virággal borított, sárga, kék, lila, fehér színben pompázó deltát alkotott. Végül-végül, ezen a változatos, virággal, fákkal kövekkel és vízzel tarkított réten ott lebegett még a tavasz utolsó lehellete.

Néhány pony félénk kíváncsisággal közeledett Barbarához s a lovához, aztán — illó távollásban megállott, kinyújtotta a nyakát s vékony farkával csapkodott. És egyszerre, magasan fönt, két kakuk követte a saját hangjának a zenéjét, meglátta kúnt az ingoványon a virágozó galagonyafákat s nyíl-egyesen repült oda. Mialatt a madarakat figyelte, észrevette, hogy egy bükkfacsoport mögül valaki közeledik feléje. Mrs. Noel volt!

Lángoló arccal lovagolt feléje. Mit volt szabad mondania? Beszélhet az esküvőjéről s így elárulhatja, hogy Milton is itt van?

Egyáltalán, kinyithatja-e a száját, hogy fájdalmat ne okozzon? Aztán türelmetlenül tette a saját határozatlansága, s megszólalt:

— Örülök, hogy újra látom, nem tudtam, hogy itt van!

— Csak tegnap jöttem vissza Angliába, s épen azért vagyok itt, hogy csomagoljak.

— Oh! — mormogta Barbara. — Hát azt tudja, hogy mi történik ma velem?

Mrs. Noel mosolygott, s felnézett a leányra, mikor szólt:

— Már tegnap meghallottam. Legyen boldog!

Barbarának elszorult a torka.

— Úgy örülök, hogy láttam; — suttogta még egyszer; — de azt hiszem, mennem kell.

Még utána hangzott a «Good bye» halk visszhangja, mikor ellovagolt.

De a gyönyörűséges hangulata elszállott. Még Hal, a ló is egyetlenül mozgott, pedig visszatérőben volt ahoz az istállóhoz, mely kíváncsnak tetszett, a hogy tíz perczig távol volt tőle.

Kivéve, hogy mélyebb és sötétebb lett a szeme, Mrs. Noel nem változott. Ha valamelyes önsajnálkozásnak adta volna jelét, Barbara nem érzett volna olyan éles fájdalmat, mint így.

Elhagyva az istállót, látta, hogy a szél egy nagy, ragyogóan fényes hóféhér felhőt kerget maga előtt.

— Mégis szép nap lesz! — gondolta. Egy régi, úgynevezett titkos lépesőn tért vissza a házba, mely egyenesen a könyvtárba vezetett, — s így keresztül kellett mennie azon a nagy sötét szobán. Ott, egy mély karosszékek sánpedve, a kandalló előtt Milton ült, könyv volt a kezében, de nem olvasott, tekintete a vén biboros arczára volt függesztve.

A leány lélegzetét visszafogta lábujjhegyen osont át a puha szőnyeggel borított szobán.

tartanak. Az oroszok ilyenformán Galiciában új-ból nagyobb haderőkkel fejtenek ki ellenállást. Dél-Lengyelországban elérték a Nidát. A Ravka és a Nida mentén Lengyelországban az oroszok kísérletet tettek arra, hogy újonnan elkészített hadállásban tartásuk magukat. Nyugaton Nieuportnál és Bixhotenél az ellenség eredménytelen támadásait december 19-én beszüntette. Labassée környékén a franciák és angolok támadásait a németek az ellenségnek nagy veszteségeket okozva visszaverték. 200 szines katonát és angolt fogtak el. Kerekszámban 600 angol halott fekszik a német arcvonal előtt. A Notre Dame de Lorettenél, Bethunetól délkeletre egy 600 méter hosszú német lövészárkot az ellenség elfoglalt. Az Argonneokban a németek némi előhaladást tettek és 3 gépfegyvert zsákmányoltak.

HALÁLOZÁSOK.

A harcstereken hős halált haltak: Haraszti BERNOLAK JÓZSEF cs. és kir. kapitány, a Vilmos német trónörökös nevét viselő 13. zász és kun huszárezredben, Timbarknál (Galicia), hazájáért és királyáért, a midőn századát rohamra vezette, hős halált halt. A hős kapitányban Bernolák Károly altábornagy öccsét, Bernolák József dr. ny. cs. és kir. vezértörzsorvos fiát gyászolja. — HOMOLYA ISTVÁN, a vezérkarhoz beosztott honvédszázados, 37 éves korában a Kárpátok alján folyó harcokban, Tölgyeshegyen. — ONENDI FERENCZ posta- és táviró-főtiszt, tartalékos százados, az 1. budapesti népfőlkelő gyalogezred 11. századának parancsnoka, a Belgrád alatt folyó harcokban, 44 éves korában. — Nagysági SALÓGY RUSZKÉ AURÉL százados, dandárparancsnokságot, a Valjevó előtti ütközetben hősiesszen harcolva, súlyosan megsebesült és sok szenvedés után 34 éves korában, Budapesten. — HELL FERENCZ főhadnagy, a Zagorze melletti ütközetben, Galiciában. — CHATEL JENŐ főhadnagy, a Zagorze melletti csatában, Galiciában. — BALLAGI TIBOR dr., a pestvidéki törvényszék albirája, a 15. honvédszázados tartalékos hadnagy, Ballagi Aladár egyetemi tanár fia, az északi harcstereken megsebesült és rövid szenvedés után meghalt. — NOVÁCH KÁROLY, az 1. népfőlkelő gyalogezred tartalékos hadnagy, az Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztár főtisztviselője, a déli harcstereken, 34 éves korában. — REPÁSZKY ISTVÁN, a 19. gyalogezred hadnagy, 23 éves korában az északi harcstereken, az Össava mellett vívott ütközetben. — ÁGNER BÉLA marosvásárhelyi főgimnáziumi tanár,

tartalékos hadnagy, az északi harcstereken, Novomiasztó mellett. — BULTOVSKY ISTVÁN dr., soproni királyi ügyész, a pozsonyi 13. népfőlkelő gyalogezred hadnagy, 34 éves korában az északi harcstereken, a Godow körüli harcokban. — BERGMANN ANDOR dr., királyi közjegyzőhelyettes Nagykanizsán, a 48. gyalogezred tartalékos hadnagya az északi harcstereken, 33 éves korában. — SZEDLÁCSKY KORNÉL dr. ügyvéd, tartalékos hadnagy a 28. vadászszázalomban, a déli harcstereken, Konaticza mellett. — Dr. DIÓSZEGHY KÁLMÁN miniszteri segédfogalmazó, a 60. sz. gyalogezred tartalékos hadnagya, életének 30. évében az északi harcstereken kapott súlyos betegségben, hosszu szenvedés után a morvaféle-templomi katonai kórházban. — DOMÁN JENŐ, a Hungária általános biztosító r.-t. tisztviselője, a 10. honvédszázados tartalékos hadnagya az északi harcstereken. — MIRÁLOVITS JÓZSEF, a szakolczai főgimnázium tanáránára a tiroli császár-vadász 1. ezredének zászlósa, súlyosan megbetegedett és 23 éves korában a krakói kórházban meghalt. — MIKLOVICH JENŐ a 17. honvédszázados zászlósa Rávaruskánál 28 éves korában. — Hilbi dr. HALLER JÓZSEF, a 9. sz. huszárezred tartalékos hadnagya, déli harcstereken szerzett betegségét követve.

Elnyitak még a közelebbi napokban: BARBOLOVOS ALMÉR szilgyosonyói görög-katholikus püspöki helynök 81 éves korában. — Idősebb KLUZINSZKY KÁROLY, Kassán 80 éves korában. — FEJÉR GYULA városi bizottsági tag, Zomborban 78 éves korában. — GRÓF BATHYÁNY LÁSZLÓ Lutzernben, a hol huszonöt év óta élt, 74 éves korában. — RUTSKA TIVADAR nyug. magyar királyi főerdőtanácsos, a Vaskoronarend lovagja Körmöczbányán 72 éves korában. — NEUMANN SIMON ismert fővárosi kereskedő 63 éves korában. — Dr. MARTON DÉNES szinai járóorvos 63 éves korában, Budapesten. — Dr. WINKLER ALBERT Nagyenyed városi főorvosa 63 éves korában. — HALÁSZ ÉLEK postaelőőr, Budapesten. — LIPTÓSZENTIVÁNYI SZENTIVÁNYI FERENCZ hegedűművész, az eperjesi Széchenyi-Kör zeneiskolájának tanára 46 éves korában, Eperjesen. — MUZZSNAI ÜRMÖSSY ALADÁR joghallgató 20 éves korában, Budapesten. — NEMES KÁROLY orvostanhallgató, Budapesten. — VERESS IGNÁCZ nyug. kir. igazgató és cz. főigazgató 81 éves korában, Kolozsváron. — Kisori TORDY REZSŐ nyug. miniszteri osztálytanácsos 72 éves korában, Eperjesen. — PUNON JÓZSEF nyug. kir. telekkönyvvezető 60 éves korában, Sárospatakon.

JAMNICEKY LIPÓTNÉ szül. Lehoczyk Mária, kir. curiali bíró özvegye 88 éves korában, Budapesten. —

GARTNER ALADÁRNÉ szül. Kleinhackel Ila 24 éves korában, a harcstereken hős halált fejté utáni mély fájdalomban, Budapesten. — Nagyenyedi és szatmári ENYEDI ALBERT magyar királyi pénzügyi titkár hitvese, szül. kőrösi Csoma Irén, Nyiregyháza. — ÖZV. KORONKA JÓZSEFNÉ 84 éves korában, Zalaegerszegen.

Szerkesztői üzenetek.

Ajándék. Múltotassék elolvaini lapunk november hó 29-iki számában a 887-ik oldalt, ott megtalálhatja kérdésre a részletes választ.

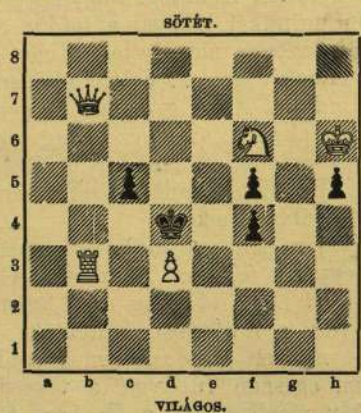
Messiasz születésén. Csak azokat a dolgokat tudja mondani, a melyek erről a témáról mindenkinek eszébe jutnak a ezért nem is érdekel másokat.

Megállj, megöllek én. Ez bizony nem jó vers, a hangja puffogó, mondanivalója kevés, a formája, nyelve, technikája olyan, mintha irodalmunk még mindig Kisfaludy Károly kora előtt volna.

Vallomás. Megígérted stb. Fiatal emberek, mikor szerelmesek, éreznek valami bizsergést az ereikben, a mit aztán a költői génusz mozgólódásával tévesz-tenek össze. A baj épen az, hogy csak összetévesztik vele.

SAKKJÁTÉK.

2932. számú feladvány Kujters L. A.-tól, Amsterdam.

Világos indul és a negyedik lépésre máttot ad.

Felélős szerkesztő: HOISY PÁL.
Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Vármezeje-u. 11.
Lapkiadó tulajdonos Franklin-Társulat IV. Egyetem-utca 4.

CHEMIA A MINDENNAPI ÉLETBEN

IRTA: **Dr. HANKÓ VILMOS**
SOK KEPEL
ÁRA KÖTVE 4 K 80 fill.

A „Chemia a mindennapi életben” cz. munka, mely a világot mozgató tudományok: a chemia és a fizika legfontosabb eredményeit könnyen megérthető előadásban közli, egyben megint arra is, hogy a közölt eredményeket hogyan értékesíthetjük egészségünk megővására, a háztartásban, a főzésnél, a mindennapi életben lépten-nyomon felmerülő kérdésekben. Tájékozással a könyvnek tartalmazó csak egynéhány cizmet sorolunk fel, melyek egyszerű megnevezésükkel is szembe-szőköen igazolják, mennyire gyakorlati értéku ez a könyv. Tej, kávé, tea, vaj, borhámítás felismerése, az arany- és ezüsttárgyak felismerése, üveg, fém, fa, porcellán, márvány-, gipsz- és taktéragasztás, Bor-cetvel-készítés, Az ivóvíz tisztítása. Hűtés, Tiltkos gyógyító és szélítő szerek hirtelre. Szappankészítés; Illatszerek likörök készítése. Tinta, gyümölcs, rozsda, stearin, zsír, olajfoltok kivétele. A mérgezéseknek követező eljárások stb. A „Chemia a mindennapi életben” kezünkbe adja mindazt, aminek a szemes más kérdésnek a nyújt, gyakorlati útmutatást feleslegessé tesznek az élet ezen apró viszonylatában minden felvilágosítást és útmutatást. Ez a munka, a tudni-valóknak való-ágos kincsesháza, nélkülözhetetlen támaszkodója a magyar asszonynak, a tanítónak, a lelkeseknek. Ajándék-könyvnek nem képzeltető tanulságosabb könyv ennél.

Megrendelhető:
LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál
Budapest, VI., Andrassy-ut 21.
valamint minden hazai könyvkereskedésben.

BEKÖTÉSI TÁBLÁK

a „Vasárnapi Ujság” 1914. évfolyamához, első és második félv. — Két kötet.

Ára bérmentesen küldve 5 K. Az összeg postautalvány útján kérjük megküldeni.

A „Vasárnapi Ujság” kiadóhiv. Budapest, IV. kerület, Egyetem-utca 4-ik szám.

MAGYAR REMEKÍRÓK A MAGYAR IRODALOM FŐMŰVEI.

Ötvenöt kötet. — Az írók életrajzával és arcképeivel. — Vázonkötésben 220 korona. — Shakspeare összes műveivel együtt 240 korona. — (Egyes kötetek külön nem kaphatók.) — Az 55 kötet tartalma:

Kötet:	Sajtó alá rendezte, életrajzzal és bevezetéssel ellátta:	Kötet:	Sajtó alá rendezte, életrajzzal és bevezetéssel ellátta:
1. Balassa Bálint és Zrinyi Miklós	Stéchy Károly	20. Kossuth Lajos	Kossuth Ferenc
2. Pázmány Péter	Fraknói Vilmos	21. Czuczor Gergely	Zoltvány Irén
3. Gyöngyösi István	Badics Ferenc	22-27. Vörösmarty Mihály	Gyulai Pál
4. Kuruc-költészet	Erdélyi Pál	28. Bajza József	Badics Ferenc
5. Mikos Kelemen	Erdői Béla	29. Garay János	Ferenczi Zoltán
6. Fazekas Mihály és Gvadányi József	Nagyey László	30-31. Eötvös József	Vörösmarty Mihály
7. Kazinczy Ferenc	Váczy János	32. Kemény Zsigmond	Gyulai Pál
8. Csokonai Vitéz Mihály	Bánóczy József	33-36. Petőfi Sándor	Badics Ferenc
9. Berzsenyi Dániel és Kármán József	Heinrich G.	37-40. Tompa Mihály	Lévay József
10-11. Kisfaludy Sándor	Heinrich G.	41-46. Arany János	Riedl Frigyes
12-13. Kisfaludy Károly	Heinrich G.	47-48. Szigligeti Ede	Bayer József
14. Koltsegy Ferenc	Angyal Dévid	49. Madách Imre	Alexander B.
15. Katona József és Teleki László	Rakosi Jenő	50. Vajda János	Endrődi Sándor
16-17. Széchenyi István	gróf	51. Csiky Gergely	Vadány Károly
18-19. Deák Ferenc	Wlassics Gyula	52. Arany László	Koröda Pál
		53. Reviczky Gyula	Koröda Pál
		54. Magyar népdalok	Endrődi Sándor
		55. Magyar népbaldák	Endrődi Sándor

... Ezen könyvek megrendelhetők:
LAMPEL R. KÖNYVKERESKEDÉSE,
(Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál, Budapest, Andrassy-út 21.

Lampel R. (Wodianer F. és Fiai r.-t.)
ujdonságai

LAGERLÖF SELMA LILJECRONA OTTHONA

Regény.

Lagerlöf e könyvében rejtett szépségeket, mely érzéseket szóltat meg és csodálatos beállításával igazán művészi nyújt.

Ára 4 korona.

Megrendelhető:
LAMPEL R. (Wodianer F. és Fiai r.-t.) könyvkereskedésében, Budapest, Andrassy-ut 21. valamint minden hazai könyvkereskedésben.

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE.

Alapított 1847.

Brausweller János
Szegeden. Ca. és kir. kirárolgósan szab. chronometer és másra. föltalálója a remonitoir ingabráknak stb. stb.

•ÓRAK, ÉKSZEREK 10-évi jótállással
RÉSZLETFIZETÉSRE

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközölteknek.

NIMRÓD

Képes vadászati és versenysport ujság.
Szerkesztő: Szabó Kálmán.

Minden számában sok érdekes vadászati fénykép-felvételek közli. Szakszerű cikkeket ismert írók írják. Rovataiban minden vadászati ügyben felvilágosítást kap az olvasó és az összes bérbeadó vadász-területek árverésének idejét közli. A diszesen kiállított lap havonként háromszor jelenik meg és előfizetési ára félévre 6 kor.

Mutatványszámot a kiadóhivatal szivesen küld
Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. sz. (Franklin-Társulat.)

Prof. Esterházy Ferencz Tata
uadalmi rozsoggyúra

LAKODALMAS édes ÁLDOMÁS savanykós BILLIKOM száraz VIN NATURE

Vásárlókönyvet és rakár:
GROSZ BERNÁT, BUDAPEST,
V. ker., Rudolfkirályi 8. — Telefon: 14-38.

Lohr Mária (KRONFUSZ)
Gyár és főüzlet
VII., Baross-u. 85.
Telefon: József-2-37.

Sport-szánkok Téli-sport.

A hírneves „Rohozóy Columbus” korcsolyák és „Achtiles” bokavédők förtalára. — Hogy rakár környékeshad asortszánkokat. Költött meleg sportruhákat, mellényeket, sapkát, svenet-ek, lábmogatók stb. nagy választékban.

gyermekeknek K 5.-	Rohozóy „Columbus” korcsolya párja K 17.-
felnőtteknek 6.50	Rohozóy „Achilles” bokavédő 2.-
gyermekeknek 7.-	Los Alexander versenykorcsolya 20.-
felnőtteknek 8.50	Pertőtöltő keszülék, betegszállító keszülék, bord-ágyak, mentőkeszkenyek, valamint teljes kórházi és jár- ványkórházi berendezéseket szállít kifogástalan kivitelben mészekelt gyártásk mellett:
hát szandálok 10.-	„Krisztina” gyorsfutó korcsolya párja 25.-
hát szandák El. faon 210 220 185	Szilpók, hócipők, gummi csizmák 25.-
hát szandák 15 20 25	Hulló szandák 25.-
Ski 40 38 36	Jéghegy botok K 3.- és 20.-

Arjegyzéket bérmentve küld: **WESZELY ISTVÁN, Budapest, IV. ker., Váci-utca 9. szám.**

Ékszeres, Ezüstneműek
beszerzése készpénz vagy részletfizetésre is cs. és kir. udv. szállítónál
Sárga János
Budapest, Zsigy-tér 5.
Háborus actualis emlékezszerkekből nagy választék. — Képes nagy árjegyzék ingyen és bérmentve. — Augustus vasgyűrűk arannyal béelve 3 korona.

KELETI-féle speciális gyártmányok
MŰLÁBAK ÉS MŰKEZEK
amputáltak részére, kifogástalan technika kivitelben! Több évi jótállás! Testgyógyító, járó- és támogató, műzők és egyenestartók fordulók részére. Császari és királyi szabadal-mazott **sérvkötők, heretartók, haskötők, gummigöröcséharisnyák,** valamint a betegápoláshoz tartozó összes cikkek, ugym.: legpárnák, utasopárnák, halózsakok, kötszerek (vatin és gázok) kicsinyben és nagyban eredeti gyártásk mellett! **Pertőtöltő keszülék, betegszállító keszülék, bord-ágyak, mentőkeszkenyek,** valamint teljes kórházi és jár-
ványkórházi berendezéseket szállít kifogástalan kivitelben
mészekelt gyártásk mellett:

KELETI J. orvosi műszer, kötszer és betegápolási cikkek gyára
Budapest, IV. ker., Koronaherceg-utca 17.
Tessék képes árjegyzéket ingyen és bérmentve kérni!

Gothard Sándor

Diana Fegyver-atelier
Herény,
Szombathely mellett.
(Vas megye.)

A. Jos. Decouray, Herstal és A. Leue & Co. Liège (Victoria Hammerles), világhírű és legelső rangú galambblövő és vadászfegyvereknek egyedül és kizárólagos képviselője. E. Bernard & Co. A. Defoury-Sevria luxusfegyvereknek állandó nagy raktára. Mannlicher-Schönauer Anticorro- Antimintesóví, Mignon távesővel szerelt fegyvereknek állandó raktára. Vadászfegyverek 160 koronától, ejektórosok 200 kor.-tól, Anticorro- és Antimintesóví fegyverek 400 kor.-tól minden ábrán. **A kontinens legdagadabb luxusfegyverraktára.** Minden minőség állandó nagy készletben. Teljes garancia. Minden fegyver pontosan belöve. Legjobb minőség.

Legolcsóbb gyári árak. Utólérhetlen olcsó.
Árjegyzéket tessék kérni.

Szakszerűen készített utazási felszerelések

bőröndök,
fűszkek,
szekrény- és
kalap-
bőröndök,
necesszárak

megbízható
minőségben,
előnyösen
beszerezhe-
tők az általa-
noson ismert

HELLER bőröndös

cégnél

Budapest, IV., Kossuth Lajos-u. 21.
(Astoria szálloda épületében)

A cég üzlete 20 évig Károly-
köruton (Huszár-ház) volt.

Dr. Lenhossék Mihály

egyetemi tanár

új könyve most jelent meg

Címe:

Az ember helye a természetben

Ára 1 korona 60 fillér.

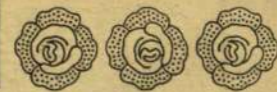
Rendkívül érdekes könyv, összefoglalja az ember szervezetére és történetére vonatkozó összes ismereteket, testünk összes szerveit, azoknak fejlődéséről szóló elméleteket, az embertan összes fontos tanulságait.

Megjelent a Franklin-Társulat
KULTURA ÉS TUDOMÁNY
könyvsorozatában.

Kapható minden könyvkereskedésben.

RENDELÉS NÉL
SZIVESKEDJÉK
LAPUNKRA
HIVATKOZNI

Arany János

Összegyűjtött munkái. Emlék-
kiadás 12 kötetben, 8-rét alakban,
félbörkötésben 160 kor.

Összes munkái, hátrahagyott iratai,
levelezése. Első teljes kiadás. Élet-
rajzzal és jegyzetekkel. 12 kötet
Diszkötésben 130 kor.

Összegyűjtött munkái. Kisebb alak
Hét kötetbe kötve 58 kor.

Művei. Új kiadás hat kötetben, 16-rét
alakban, vászonkötésben 45 kor.

Kisebb költeményei. 16-rét alak-
ban. Vászonkötésben 7 kor. 50 fill.

— Ugyanaz. Kis 8-rét alakban. Disz-
kötésben 8 kor. 50 fill.

— Ugyanaz. Nagy 8-rét alakban. Disz-
kötésben 10 kor.

— Ugyanaz. Kis 8-rét alakban. Elzevir-
gyémántkiadás, merített papiroson.
Két kötet. Diszkötésben 12 kor.

Toldi-trilógia. 16-rét alakban. Vá-
szonkötésben 7 kor. 50 fill.

— Ugyanaz. Kis 8-rét alakban. Disz-
kötésben 9 kor.

Toldi-trilógia. Nagy 8-rét alakban.
Diszkötésben 12 kor.

Ószikék. Elzevirgyémántkiadás, mer-
ített papiroson. Második kiadás. Disz-
kötésben 3 kor. 60 fill.

Elbeszélő költemények. Diszkötés-
ben 11 kor.

— Ugyanaz. Elegyes darabok. Disz-
kötésben 11 kor.

Prózaí dolgozatok. Diszkötésben
11 kor.

Shakespeare-fordítások. Diszkö-
tésben 10 kor.

Aristophanes vigjátékai. Két kötet.
Diszkötésben 20 kor.

Hátrahagyott versei. Diszkötésben
12 kor.

Hátrahagyott prózaí dolgozatai.
Diszkötésben 12 kor.

Levelezése író barátjaival. 2 kötet.
Diszkötésben 21 kor.

Ezen könyvek megrendelhetők:

LAMPEL R. KÖNYVKERESKEDÉSE

(Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál, Budapest, Andrassy-út 21.

SEBESÜLTEK ÁPOLÁSÁHOZ

szükséges tudnivalók és orvosi könyvek:

Betegápolástan. A vörös keresztés ápoló-
nők tanfolyamán használt
betegápolástan kivonata. Ára K 1.30

A betegápolás kézikönyve. Irta Fialka
Gusztáv dr. Hivatásos betegápolónők és a művelt kö-
zönség számára. Ajánló sorokkal ellátta
Müller Kálmán dr. Számos szöveg közé
nyomatott ábrával. Ára K 8.—

A betegápolók tankönyve. Irta Fialka
Gusztáv dr. Számos a szöveg közé nyomatott ábrával.
Ára K 4.20

Klinikai receptekönyv. Szerkesztette Müller
Vilmos dr. Az egye-
temi klinikák, a budapesti poliklinika és
a fővárosi kórházak gyógymódjainak ren-
delvényeinek gyűjteménye. II. kiadás.
Ára K 8.—

A fertőző betegségekről és az azok el-
len való véde-
kezésről. Irta Gerlőczy Zsigmond dr.
Ára K 1.50

Útmutató a hadsebészetben. Irta
Prochnov József dr. 96 ábrával és 6 kényomatu táb-
lával. Ára K 7.—

A sebek gyógyulása és a sebkezelés.
Irta Schächter Miksa dr. Ára K 4.—

Megrendelhetők:

LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) R.-T.-nál
Budapest, VI., Andrassy-út 21. szám
és minden hazai könyvkereskedésben.

SPIRITOL

Szilárd spiritusz.

Papírtokjában minden
készülék nélkül egy tel-
jes óráig ég, de bármi-
kor eloltható és újra
meggyújtható. Haszná-
latban veszélytelen! Ugy-
házi használatban, mint
a szabadban pótolja a
folyékony spirituszt, sőt
még gazdaságosabb is.

Nem robban
Nem füstöl
Főz. Melegít
Zsebben hordható
A harcmezőn
nélkülözhetetlen

SPIRITOL

Küldjünk
didergő
katonáink-
nak 2 darab egy
tabozati posta-
levélben
ingyen
küldhető.

1 drb ára
36 fillér

Mindenütt kap-
ható. Ahol még nincs
bevezetve, oda 10 da-
rabot 3-60 K beküldése
után franko rögtön küld:

SPIRITOLGYÁR
BUDAPEST, VII., SIP-UTCZA 16. SZ.